

VŠB – Technická Univerzita Ostrava
Fakulta strojní
Katedra energetiky

Návrh využití tepla z výměníku před
absorbérem odsíření v Elektrárně
Dětmarovice

Proposal for Utilization of Heat from
Exchanger before Desulfurization Absorber
in Power Plant Dětmarovice

Student: Bc. Jan Kisza
Vedoucí diplomové práce: doc. Dr. Ing. Bohumír Čech

Ostrava 2018

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Jan Kiswa**

Studijní program: N2301 Strojní inženýrství

Studijní obor: 2302T006 Energetické stroje a zařízení

Téma: **Návrh využití tepla z výměníku před absorbérem odsíření v Elektrárně Dětmarovice**
Proposal for Utilization of Heat from Exchanger before Desulfurization Absorber in Power Plant Dětmarovice

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

Vypracujte návrh využití tepla z výměníku na vstupu spalín do mokré vápencové vypírky na vybrané odsiřovací lince v Elektrárně Dětmarovice. Diplomová práce bude obsahovat:

1. Rešerši mokrých vápencových odsíření v energetice se zaměřením na výměníky tepla.
2. Výpočet tepelného výkonu výměníku ověřený měřením.
3. Návrh využití tepla z výměníku v zimním a letním období.
4. Schématický návrh způsobu vyvedení tepla.
5. Konstrukční řešení výměníku tepla.

Grafické práce:

1. Schéma stávajícího výměníku a jeho zapojení, schéma vyvedení tepla z upraveného výměníku.
2. Výkresová dokumentace výměníku.

Seznam doporučené odborné literatury:

- [1] Černý V. a kol. Parní kotle a spalovací zařízení, SNTL Praha 1975.
- [2] Kolat P. Přenos tepla a hmoty, skripta VŠB Ostrava 1987.
- [3] ON 074017 Tepelný výpočet parních kotlů.
- [4] Dlouhý T. Výpočty kotlů a spalínových výměníků, skripta ČVUT Praha 2005.
- [5] Podklady a materiály katedry energetiky o odsíření v Elektrárně Dětmarovice.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Dr. Ing. Bohumír Čech**

Datum zadání: 08.12.2017

Datum odevzdání: 21.05.2018

doc. Ing. Kamil Kolarčík, CSc.
vedoucí katedry

doc. Ing. Ivo Hlavatý, Ph.D.
děkan fakulty

Místopřísežné prohlášení studenta

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a uvedl jsem všechny podklady a literaturu.

V Ostravě: 21. 5. 2018

.....

podpis studenta

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo.
- беру на вѣдомі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen „VŠB-TUO“) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3).
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě uložena v Ústřední knihovně VŠB-TUO k nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že údaje o kvalifikační práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO.
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užití dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona.
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požádat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).
- беру на вѣдомі, že odevzdáním své práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Ostravě: 21. 5. 2018

.....
podpis autora práce

Jméno a příjmení autora práce: Bc. Jan Kisa

Adresa trvalého pobytu autora práce: Horní 1004, Třinec, 739 61

ANOTACE DIPLOMOVÉ PRÁCE

KISZA, J. *Návrh využití tepla z výměníku před absorbérem odsíření v Elektrárně Dětmorovice: diplomová práce.* Ostrava: VŠB – Technická universita Ostrava, Fakulta strojní, Katedra energetiky, 2018, 74 s. Vedoucí práce: Čech, B.

Tato diplomová práce se zabývá možnostmi využití tepla, které vzniká během ochlazování spalin na vstupu do odsiřovací jednotky. Úvodem je provedeno zmapování aktuální koncepce s možností úprav výměníku pro zvýšení životnosti jak odsiřovací linky, tak zdroje získávání tepla. Zabývá se degradací aktuálního výměníku, naměřených hodnot látek vzniklých v absorbéru a provádí se technickoekonomické zhodnocení. V druhé fázi je proveden výpočet tepelného výměníku a možné návrhy umístění tepla do cyklu bloku či vytápění na popud elektrárny změnit trasu spalin z komína do chladících věží. Přílohou je výkresová dokumentace možného návrhu nového výměníku.

KLÍČOVÁ SLOVA: odsíření spalin, využití tepla, výměník tepla, elektrárna Dětmorovice.

ANNOTATION OF DIPLOMA THESIS

KISZA, J. *Proposal for Utilization of Heat from Exchanger before Desulfurization Absorber in Power Plant Dětmorovice: Diploma Thesis.* Ostrava: VŠB – Technical University of Ostrava, Faculty of Mechanical engineering, Department of Energetics, 2018, 74 p. Thesis head: Čech, B.

This diploma thesis deals with possibilities of utilization of heat generated during cooling of flue gas at the entrance to desulphurization unit. At the beginning a mapping of the current concept with the possibility of modification of the exchanger to increase the life of both the desulphurization line and the heat recovery source has been made. It deals with the degradation of the current exchanger, the measured values of the substances generated in the absorber and the technical-economic evaluation. At the second stage, the heat exchanger has been calculated and possible suggestions for the placement of the heat in the block cycle or heating at the start of the power plant change the flue gas path from the chimney to the cooling towers. The attachment is a drawing documentation of a possible design of a new heat exchanger.

KEYWORDS: flue gas desulfurization, use of heat, Heat Exchanger, Power plant Dětmorovice.

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZNAČEK, INDEXŮ A ZKRATEK	8
Dolní a horní indexy	10
Seznam zkratk	10
1 ÚVOD	11
2 TERMÍNY A DEFINICE	12
3 REŠERŠE MOKRÝCH VÁPENCOVÝCH ODSÍŘENÍ	13
3.1 Obecné možnosti snížení síry ve spalínách	13
3.2 Odsíření – Elektrárna Dětmarovice	15
4 ŘEŠENÍ VÝMĚNÍKU V ODSÍŘOVACÍ JEDNOTCE	19
4.1 Technické provedení	19
4.2 Technický stav	19
4.3 Schéma odsiřovací linky	21
5 MATERIÁLOVÉ ŘEŠENÍ VÝMĚNÍKU	23
5.1 Složení vápencové suspenze	23
5.2 Složení spalín na vstupu do výměníku	25
5.3 Naměřená hodnota rosného bodu spalín	26
5.4 Použitelné materiály dle zjištěného prostředí	27
6 VÝPOČET TEPELNÉHO VÝKONU VÝMĚNÍKU	28
6.1 Parametry kotle	28
6.2 Složení paliva	28
6.3 Stechiometrický výpočet kotle (objemově)	29
6.4 Naměřené hodnoty spalín	34
6.5 Výpočet tepelného výkonu spalín	38
7 POUŽITÉ ČERPADLO (kapaliny)	39
8 NÁVRH VYUŽITÍ TEPLA Z VÝMĚNÍKU V LETNÍM A ZIMNÍM OBDOBÍ	40
8.1 Obecné možnosti využití	40
8.2 Zvýšení účinnosti bloku elektrárny	43
8.3 Vytápění Orlové – výměníková stanice	46
8.4 Propojení obou variant pro maximální ekonomické zhodnocení	52
9 SCHÉMA AKTUÁLNÍHO ZAPOJENÍ VÝMĚNÍKU	56
10 SCHÉMA PLÁNOVANÉHO ZAPOJENÍ VÝMĚNÍKU	57

11	VÝPOČET NOVÉHO VÝMĚNÍKU	58
11.1	Výpočet.....	60
11.2	Konečné rozměry výměníku.....	63
11.3	Grafické zobrazení navrhovaného výměníku	63
12	ZÁVĚR	66
	PODĚKOVÁNÍ	67
	OPRÁVNĚNÍ K INTERNÍM INFORMACÍM	68
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	69
	SEZNAM OBRÁZKŮ	71
	SEZNAM TABULEK	73
	SEZNAM PŘÍLOH.....	74

SEZNAM POUŽITÝCH ZNAČEK, INDEXŮ A ZKRATEK

Značka	Veličina	Jednotka
A	obsah popela	%
C	obsah uhlíku, podíl spálených látek	%
CO	obsah oxidu uhelnatého	%
CaO	Obsah oxidu vápenatého	%
CO_2	obsah oxidu uhličitého	%
$Ca(OH)_2$	obsah hydroxidu vápenatého	%
$CaSO_4$	obsah síranu vápenatého	%
d	průměr	m, mm
H	obsah vodíku	%
H_2O	voda, vodní pára	%
CU	černé uhlí	%
M	molární hmotnost	g/mol
F	Obsah fluoru	%
N	obsah dusíku	%
N_2	molekulární dusík	mg / m_N^3
N_2O	oxid dusný	mg / m_N^3
N_2O_3	oxid dusitý	mg / m_N^3
N_2O_5	oxid dusičný	mg / m_N^3
NH_3	množství čpavku	mg / m_N^3
NO	oxid dusnatý	mg / m_N^3
NO_2	oxid dusičitý	mg / m_N^3
NO_x	oxidy dusíku	mg / m_N^3
O	obsah kyslíku	%
Q	výkon	W
Cl	obsah chlóru	%
p	tlak	Pa, bar
p''_p	parciální tlak vodní páry na mezi sytosti pro danou teplotu vzduchu	Pa
Q_i	výhřevnost	MJ / kg
S	obsah síry	%
DOC	množství rozpuštěného organického uhlíku	mg / l
SO_2	obsah oxidu siřičitého	%, mg / m_N^3

Značka	Veličina	Jednotka
t	teplota	$^{\circ}\text{C}; K$
pH	vodíkový exponent – kyselost roztoku	l
V	objem složky ve spalínách	$m_N^3 / kg, m_N^3 / h$
v	rychlost	m/s
w	obsah vody, vlhkost paliva	$\%$
CHSK	biochemická spotřeba kyslíku	l
α	přebytek vzduchu	l
Na	Obsah sodíku	g/l
β	stechiometrický přebytek reagentu	l
Δ	přírůstek, rozdíl	$-$
As	obsah arsenu	$\mu g/l$
Cd	obsah kadmia	$\mu g/l$
Cr	obsah chromu	$\mu g/l$
Hg	obsah rtuti	$\mu g/l$
Ni	obsah niklu	$\mu g/l$
Pb	obsah olova	$\mu g/l$
Sb	obsah antimonu	$\mu g/l$
Se	obsah selenu	$\mu g/l$
Tl	obsah thalia	$\mu g/l$
Zn	obsah zinku	$\mu g/l$
Qt	výkon tepelný	W
c_v	měrná tepelná kapacita	l
c_p	měrná plynová konstanta	l
κ	poisonova konstanta	l
E	energie	J
m	množství	$kg/s, m^3/h$
ν	součinitel vlhkého vzduchu	l
ρ	hustota	kg/m^3
φ	relativní vlhkost	l
η	dynamická viskozita	$Pa \cdot s$
K	součinitel prostupu tepla	$W/m^2 \cdot K$
S	obsah plochy	m^2
b	šířka	m
ν	kinematická viskozita	m^2/s
ε	poměrná zářivost	$W/m^2 \cdot K$
ϑ_{spal}	dynamická viskozita spalín	m^2/s
c_z	součinitel oprav	l
λ	tepelná vodivost	$W/m^2 \cdot K$

Dolní a horní indexy

Index	Význam
<i>a</i>	analytický stav
<i>h</i>	hořlavina
<i>r</i>	surový stav
<i>ref</i>	referenční
<i>s</i>	suchý
<i>skut</i>	skutečný
<i>v</i>	vlhký
<i>sk</i>	skutečný
<i>sp; spal</i>	spaliny
<i>t</i>	teoretický
<i>ln</i>	logaritmický
<i>p</i>	plynu
<i>t</i>	tepelný

Seznam zkratek

Index	Význam
<i>MGGH</i>	Mitsubishi gas-gas heater
<i>EDĚ</i>	Elektrárna Dětmarovice
DOC	množství rozpuštěného organického uhlíku
<i>VT</i>	vysokotlaká
<i>NT</i>	nízkotlaká
<i>VTO</i>	vysokotlaký ohřev
<i>NTO</i>	nízkotlaký ohřev
<i>KČ</i>	kondenzační čerpadlo
<i>NV</i>	napájecí voda

1 ÚVOD

Aktuální snahou několika posledních desítek let je zajištění elektrické energie ekologičtějšíм způsobem. V současné době je podstatná část elektřiny vyráběna z neobnovitelných zdrojů, mezi které patří i uhlí. Mezi tyto zdroje patří i uhelná elektrárna Dětmarovice (viz Obr. 1.1.1), která nemá v současné době žádnou ekologičtější náhradu v kraji. Proto společnost ČEZ, a.s. jako provozovatel společně s legislativními požadavky provedla v letech 1996 až 1999 modernizaci stávajícího zařízení a nainstalovala zařízení pro mokrou metodu odsíření spalín.

Neveřejná část textu (text je součástí úvodu v literatuře [18])

Nabízí se otázka, kde dále využít teplo, které vzniká na výstupu z výměníku tepla před vstupem spalín do absorbéru. Jednou z variant by mohlo být využití tepla do stávajícího cyklu bloku pro zvýšení účinnosti, nebo využití tepla pro ohřev teplé užitkové vody, kterou se vytápí objekty elektrárny a oblast Orlové. Jelikož se tyto varianty jeví jako nejrozumnější, pokusím se nastínit k této variantě konstrukční řešení, bilanční výpočet, který doplním o poznatky z praxe. [15;16]

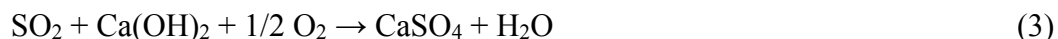
Obr. 1.1.1 - Pohled na ELEKTRÁRNU DĚTMAROVICE

2 TERMÍNY A DEFINICE

Celá kapitola citována ze zdroje [1]

odsíření (*desulfurisation*)

obecně se takto označuje proces odstranění příměsí síry z nějaké směsi. Jedná se převážně o odstranění síry z vypouštěných spalin či odstranění síry z odpadů.

emise (*emission*)

vnášení jedné nebo více znečišťujících látek do životního prostředí

absorbér (*absorber*)

zařízení na získávání nebo odstraňování složky nebo složek z plynné směsi absorpcí v kapalném rozpouštědle

imise (*immission*)

znečištění ovzduší vyjádřené hmotnostní koncentrací znečišťující látky nebo stanovené skupiny znečišťujících látek

suspenze (*suspension*)

je různorodá směs jemně rozptýlené pevné látky v kapalině. Důležitým znakem suspenze je, že dochází k samovolnému, ale pomalému oddělení složek směsi, jakou je například sedimentace

palivo (*fuel*)

plynný, kapalný nebo tuhý hořlavý materiál vhodný ke spalování ve zdrojích znečišťování ovzduší a splňující požadavky na kvalitu a vlastnosti stanovené Ministerstvem životního prostředí. (Palivem není odpad podle zákona 185/2001 Sb. o odpadech), která se přivádí do jiných látek či směsí s cílem upravit (vylepšit) jejich vlastnosti.

koncentrace (*concentration*)

poměr sledované látky k celkovému množství roztoku nebo směsi. Existují různé typy koncentrací, např.: hmotnostní, objemová a molární.

3 REŠERŠE MOKRÝCH VÁPENCOVÝCH ODSÍŘENÍ

3.1 Obecné možnosti snížení síry ve spalínách

Snížení množství síry vypouštěné do ovzduší lze uskutečnit těmito způsoby:

- spalovat nízko-síratá paliva,
- odsiřovat již samotné palivo (uhlí),
- odsiřovat vzniklé spaliny (nejčastější řešení).

Samotné dělení odsíření spalín podle různých hledisek:

- **Podle hlediska regenerace činidla:**

- metody regenerativní,
- metody neregenerativní.

- **Podle hlediska fáze:**

- suché metody,
- polosuché metody,
- mokré metody.

- **Podle místa procesu odsiřování:**

- odsiřování přímo v kotli,
- odsiřování za kotlem.

Obr. 3.1.1 - Odsiřovací linka EDĚ

Provedení odsíření na elektrárnách s většími výkony je uskutečněno nejčastěji pomocí dvou metod odsiřování kouřových plynů vzniklých během procesu spalování u spalovacích kotlů na uhlí. Nejčastěji je to tzv. mokrá metoda, při níž jsou spaliny vedeny přes mokrou vápencovou vypírku. Existuje také druhá metoda, které se říká polosuchá. Během této metody jsou škodliviny ze spalin absorbovány na částicích vápenné suspenze. Z těchto částic se vlivem tepla ve spalinách odpaří částice vody. Zbylé částice se následně zachytí společně s popílkem v elektro-odlučovačích. V případě, že se jedná o fluidní kotle, v těch se nejčastěji přidává vápenec přímo do fluidní vrstvy. Vzniklou chemickou reakcí v dané fluidní vrstvě se takto během spalování minimalizuje vznik oxidu síry. [15;16]

Má práce se ovšem zaměřuje na první provedení, tedy na metodu pomocí mokré vápencové vypírky. U této metody je také jednou z výhod využití vzniklého sádrovce. Ten je odstraňován z procesu formou neustálého odpouštění části vápencové směsi. Tato je následně odvodněná a využívána k výrobě tzv. sádrokartonových desek ve stavebnictví. [15;16]

3.2 Odsíření – Elektrárna Dětmarovice

Neveřejná část textu (text je součástí kapitoly 3.2 v literatuře [18])

Obr. 3.2.1 - Dělení spalin do dvou odsiřovacích linek

V případě, že jdou spaliny po vyčištění do komína, který není konstrukčně schopný pracovat v pásmu tzv. mokrých spalin (což znamená, že nám spaliny kondenzují na agresivní kyseliny přímo v komínu), pak v konečném důsledku působí degradačně na tento komín. [15;16]

Nezbývá nám tedy potom jiná varianta než spaliny znovu ohřát. Nejčastěji je toto realizováno druhým výměníkem, v němž získané teplo v prvním výměníku opět vrátíme do spalin. Spaliny se nám tak dostanou nad saturační stav a nekondenzují nám již v komínu. Bohužel tyto výměníky mají samozřejmě určité ztráty a je nutné nakonec ještě přivést do tohoto systému další teplo. Tím se ale bohužel snižuje účinnost celého cyklu bloku. [15;16]

Současným trendem je proto vypouštět spaliny do komína uzpůsobeného na tzv. mokré spaliny.

Neveřejná část textu (text je součástí kapitoly 3.2 v literatuře [18])

Zaměříme-li se na samostatný proces v absorbéru, jež využívá principu mokré vápencové vypírky, kyselé složky spalin jsou zachycovány pomocí zásadité vápencové suspenze za tvorby siřičitanů a hydrosiřičitanů vápenatých, které jsou následnou oxidací pomocí vzduchu vháněného do suspenze v nádrži absorbéru a zbytkového kyslíku obsaženého ve spalinách převedeny na stabilní dihydrát síranu vápenatého (sádrovec), o kterém jsem se již zmiňoval v dalším využití na sádrokartonové desky ve stavebnictví.

Při tomto procesu samozřejmě dochází také k zachycení některých dalších škodlivých složek kouřových plynů, jako chlorovodíku, fluorovodíku, popílků apod. [15;16]

Chceme-li tento proces vyjádřit chemicky, jedná se o tyto rovnice: [1]

$\text{CaO} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Ca(OH)}_2$ – výroba tzv. vápenného mléka či suspenze (obsah absorbérů) (5)

Nyní si popíšeme blíže vznik této směsi na Elektrárně Dětmarovice. Vápenec pro výrobu sorbetu (vápencové suspenze) je pro odsíření EDĚ dodáván pomocí železničních vagónů. Po vysypání vagónů do výsypky (viz Obr. 3.2.2), umístěné pod koleji vlečky, je vápenec systémem dopravníků dopraven do sila vápence. [15;16]

Obr. 3.2.2 – Výkládka vápence na EDĚ

Následuje drcení vápence pomocí kladívkových mlýnů (viz Obr. 3.2.3) a poté společně s vodou v kulových mlýnech (viz Obr. 3.2.4) na již připravenou vápencovou suspenzi pro další využití. [15;16]

Obr. 3.2.3 – Kladívkový mlýn vápence EDĚ

Obr. 3.2.4 – Kulový mlýn vápence EDĚ

Vápencová suspenze je pomocí čerpadel, potrubí a dvou zásobníků buď skladována, nebo rovnou využívána pro doplnění hladiny v absorberu. Cirkulace vápenného mléka v absorberu je zajišťována pomocí velkých čerpadel uvedených na obrázku (viz Obr 3.2.5), vápenné mléko je rozptylováno do místa, kudy proudí spaliny pomocí rozptylovacích (rozstříkových) desek. [15;16]

Obr. 3.2.5 - Cirkulační čerpadla vápenné suspenze EDĚ

Jedná se o odstředivá čerpadla pro velké objemové průtoky a malé tlakové změny. Zaměříme-li se ještě podrobně na to, co se děje se zdejším vápenným mlékem (suspenzí), dojdeme k závěru, že jeho určitá část je odpouštěna. Sádrovcová suspenze je z absorberu přečerpávána nejprve do skladovacího zásobníku sádrovcové suspenze o využitelném objemu 38,2 m³.

Neveřejná část textu (text je součástí kapitoly 3.2 v literatuře [18])

Tento sádrovec je z vakuových filtrů dopravován pomocí systému pásových dopravníků. Zdejší produkt je již vykupován firmou vyrábějící výše zmíněné sádrokartonové desky. Přebytná odpadní voda z vakuových filtrů sádrovce je shromažďována v zásobní nádrži odpadní vody. Tato voda je následně neutralizovaná a odpařovaná v kouřovodu před ohřívákem vzduchu. [15;16]

4 REŠENÍ VÝMĚNÍKU V ODSÍŘOVACÍ JEDNOTCE

4.1 Technické provedení

Neveřejná část textu (text je součástí kapitoly 4.1 v literatuře [18])

Pomocí tohoto parního ohříváku jsme schopni zvyšovat teplotu spalin na vstupu do přehříváku nebo na jeho výstupu, abychom dodrželi teplotu spalin, tím samozřejmě zase eliminujeme zvýšenou tvorbu kyselin ve spalinách. Tento ohřívák můžeme dále využít ke krátkodobému udržení teplot výměníků v případě odstávky, kdy udržujeme absorbér v takzvané teplé záloze. Samozřejmě toto je velice neekonomické řešení. [11;15;16]

4.2 Technický stav

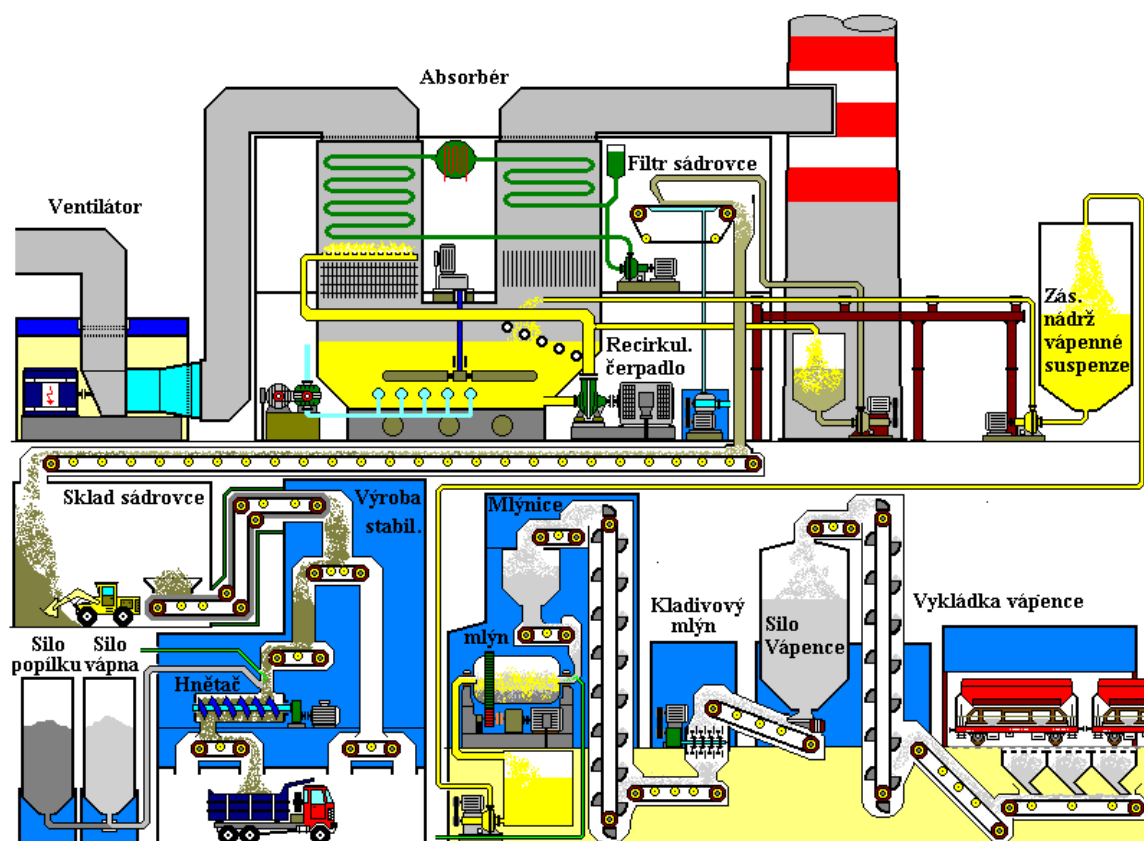
Neveřejná část textu + obrázky stavu (text + obrázek je součástí kapitoly 4.2 v literatuře [18])

Neveřejná část textu + obrázky stavu (text + obrázek je součástí kapitoly 4.2 v literatuře [18])

4.3 Schéma odsiřovací linky

Pro shrnutí následuje grafické schéma celého odsiřovacího procesu na EDĚ:

Obr. 4.3.1 - Odsiřovací proces – schéma [16]

Neveřejná část textu + obrázky stavu (text + obrázek je součástí kapitoly 4.3 v literatuře [18])

Neveřejná část textu + obrázky stavu (text + obrázek je součástí kapitoly 4.2 v literatuře [18])

5 MATERIÁLOVÉ ŘEŠENÍ VÝMĚNÍKU

5.1 Složení vápencové suspenze

Z měření provedeného za provozu bloku Vysokou školou Bánskou – Technickou univerzitou v Ostravě vyplývá, že v chemickém složení suspenze v absorbérů uvedeném v tabulce níže, převládá chlór a vápník. Vzniká téměř nasycený roztok chloridu vápenatého a je zde zvýšené množství rozpuštěného organického uhlíku (DOC), (viz Tab. 5.1.1). [10]

Datum odběru	pH	vodivost	KNK _{4,5}	Hustota	CHSK _{Cr}	DOC	Ncelk
		mS/m	mmol/l	g/cm ³	(mg/l)		
15.05							
16.05							
17.05							

Tab. 5.1.1 - Vlastnosti suspenze v absorbérů

Odběr	Na	K	Ca	Mg	Cl ⁻	(SO ₄) ²⁻
	(g/l)					
1						
2						
3						

Tab. 5.1.2 - Chemické složení suspenze v absorbérů

Neveřejné hodnoty (hodnoty jsou součástí kapitoly 5.1 v literatuře [18])

Z důvodu zvýšené hodnoty DOC byl proveden podrobnější chemický průzkum výskytu organických látek ve vodě z absorbérů. Abychom zjistili přítomnost organických látek, byla zvolena extrakce pomocí standardního rozpouštědla hexanu a dále provedena extrakce v zásaditém a kyselém prostředí, jak uvádí zpráva z laboratoře. Dle výsledku převládají halonované uhlovodíky s jódem. Výsledky jsou uvedeny v tabulce (viz Tab. 5.1.2). [10]

Neveřejná část textu + tabulky (text a tabulka je součástí kapitoly 5.1 v literatuře [18])

Na závěr se zaměříme na chemické složení těžkých kovů obsažených v tomto roztoku (viz Tab. 5.1.3) [10].

Tab. 5.1.3 - Chemické složení těžkých kovů v suspenzi absorbéru

Proč se vlastně tímto zpracovaným rozbořem zabýváme? Odpověď je jednoduchá, po zmapování aktuálního stavu jdeme do rozhodnutí, jak upravíme první výměník pro získání tepla, kterým se zabýváme, a také od tohoto stavu se bude odvíjet další konstrukce. V první řadě tedy zvolíme vhodný materiál výměníku včetně konstrukce, který deklaruje určitou

životnost a je ještě finančně únosný. Zkusme se proto ještě zaměřit na spaliny vstupující do tohoto výměníku. [10]

5.2 Složení spalin na vstupu do výměníku

Složení spalin na vstupu do odsiřovací jednotky (viz Tab. 5.2.1) naměřené akreditovanou společností [15]:

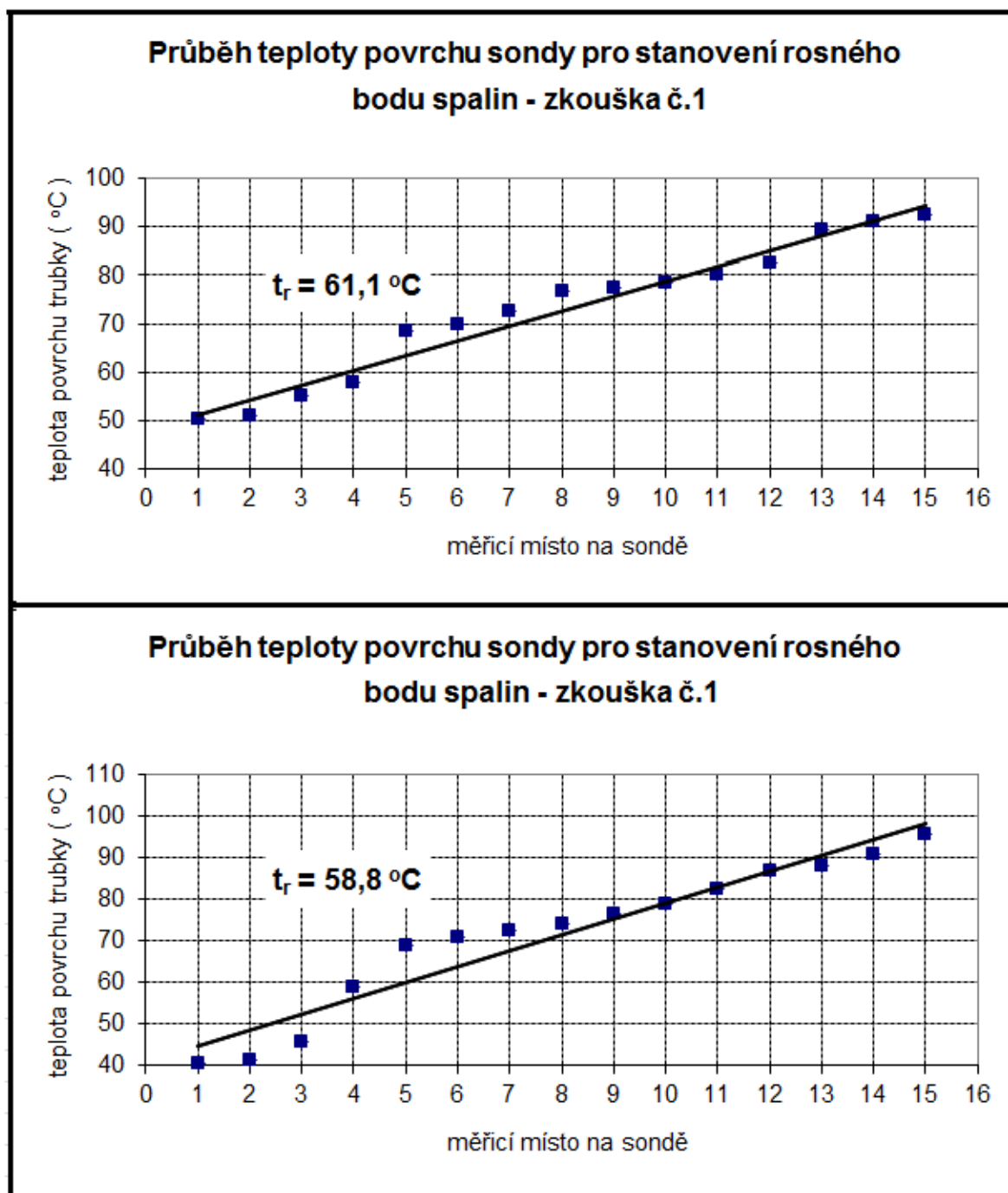
Neveřejná část měření (text je součástí kapitoly 5.2 v literatuře [18])

Můj prvotní úsudek znamenal použití antikorozního materiálů pro celý výměník. Dle cen výrobců se sice výroba prodrazí přibližně na dvojnásobek, ale životnost by byla dostačující v závislosti na požadavcích provozovatele (přibližně 30 let). Nyní ovšem dle chemického rozboru počítuji možnost výskytu chloridu a hrozí koroze i antikorozních ocelí. Navíc v aktuální vizi budoucnosti uhelných elektráren v závislosti na ceně elektřiny na burze bude rozhodně vhodnější volit co nejúspěšnější variantu na úkor požadované životnosti.

Neveřejná část textu (text je součástí kapitoly 4.2 v literatuře [18])

5.3 Naměřená hodnota rosného bodu spalín

Hodnota rosného bodu spalín (viz Obr. 5.3.1), byla určena pomocí několika provedených měření. Tímto se přesněji zjistilo, zda se výměník bude nacházet v prostředí, kde již spaliny kondenzují, nebo bude bezpečně nad tímto bodem [15].

5.4 Použitelné materiály dle zjištěného prostředí

Zkusme se nyní zaměřit na jednotlivé světové výzkumy materiálů vhodných pro použití. Uvažujme tak, že se rozhodně ne za každých podmínek dostaneme teplotně nad rosný bod. Pro stanovení korozivity je třeba tedy vzít v potaz rosný bod, kyselost (pH), teplotu, koncentraci halogenidu (chloridy a fluoridy) nebo rychlost průtoku spalin. Pokud podmínky klesnou pod rosný bod, hrozí zde nebezpečí kondenzace koncentrovaných kyselin, což je obvykle příčinou koroze. [6]

Zaměříme se tedy na materiály, které by připadaly v úvahu. Mohly by to být uhlíkové oceli. Tyto jsou však vyloženě vhodné pouze pro použití u spalin nad rosným bodem. Jsou tedy v rámci ideální teploty vhodné pro odsíření mimo tuto hranici. Lze tedy pouze uvažovat o jejich použití v některé části výměníku na vstupu spalin, ale není zajištěna možná ojedinělá možnost výskytu prvků vznikajících pod rosným bodem. Jako další materiály připadají v úvahu slitiny odolné proti korozi. Jedná se o vysoce legované nerezové oceli nebo niklové slitiny. Chceme-li tedy použít například austenitické nerezové oceli, nakonec zjistíme, že nemají dostatečně silný pasivní film, který by odolal typickým podmínkám spalin. Austenitické třídy ocelí lze tedy použít pro podmínky s mírným pH a nízkými koncentracemi chloridových iontů. Jedná se o takové, které mají vyšší obsah molybdenu, např. až do 4,5 %. Další variantou je použití duplexní nerezové oceli jako takzvaný výběr toho nejlepšího ze všech tříd ocelí. Výzkumem se došlo k závěru, že pro spaliny je vhodné použití duplexní nerezové oceli 25Cr. Nesmíme se však dostat pod hodnotu pH 2, jelikož v tomto případě již také tato slitina koroduje. Nejvhodnější metodou se zdá se být použití slitin niklu. Tyto odolávají prostředí v absorbéru a stále si zachovávají pasivní film bohatý na molybden. Bohužel cena je příliš vysoká a také často vznikají problémy s těsností systému ve svarech.

Za úvahu by stálo porovnat dané materiály společně s vývojem nanotechnologie korozní ochrany. Bohužel však například antikoroziní nátěry nebo keramické úpravy zhorší tepelnou vodivost a jsou pro použití v tomto výměníku téměř nemyslitelné. Další z možností by mohl být výzkum, který se provede v nano-technologickému centru. [6]

Neveřejná část textu + obrázky stavu (text je součástí kapitoly 5.4 v literatuře [18])

Pro další kontrakční návrhy bude zapotřebí provést výpočet tepelného výměníku.

6 VÝPOČET TEPELNÉHO VÝKONU VÝMĚNÍKU

Pro určení výkonu potřebujeme znát množství spalin na vstupu do výměníku. Ten vypočteme dle množství spalovaného uhlí a naměřené teploty. [7; 13; 14]

6.1 Parametry kotle

Kotel zaručuje provoz v regulačním rozsahu 60 až 100 % jmenovitého výkonu. Regulační pásmo je ± 15 % při 75 % jmenovitého výkonu a 7 % při 93 % jmenovitého výkonu. Deklarované parametry kotle jsou následující (viz Tab. 6.1.1). [16]

Způsob spalování	granulační – foukání prášku
Palivo	100 % ČERNÉ UHLÍ
Jmenovitý parní výkon kotle	650,0 t/h
Tepelný výkon kotle	501,3 MW
Teplota VT páry	540 °C
Jmenovitá teplota napájecí vody	250 °C
Tlak na výstupu VT páry	16,5 MPa
Účinnost garantovaná při 650 t/hod	90,4 %
Účinnost garantovaná při 540 t/hod	90,8 %
Výhřevnost paliva	20,77 až 25,12 MJ/kg

Tab. 6.1.1 - Základní parametry kotle na EDĚ

6.2 Složení paliva

Jedná se o palivo (viz Tab. 5.2.1), které bylo původně směsí černouhelného ostravského „hruboprachu“ a granulovaných kalů. V aktuální situaci, kdy je nedostatek paliva, se doslova

spaluje cokoliv o obdobných parametrech. Testuje se uhlí dovážené z Kanady, Ruska či Polska. Časem se také uvažuje o úpravě kotlů na spalování odpadu. Toto by ale znamenalo zásadní konstrukční úpravu kotlů i čištění spalin. [16]

Neveřejná tabulka (tabulka je součástí kapitoly 6.2 v literatuře [18])

Tab. 5.2.1 - Složení používaného paliva v surovém stavu

Tabulka převzatá z akreditovaného měření [16] ze dne 30.5.2017. Popelovina zjištěna metodou ASTM D 7582, výhřevnost dle ČSN ISO 1928. Nejistoty měření pro mé výpočty neuvádím.

6.3 Stechiometrický výpočet kotle (objemově)

Výpočet realizován pomocí programu Excel. Soubor součástí přílohy. Ve výpočtech byly použity hodnoty z předchozích tabulek parametrů paliva a hodnoty kyslíku naměřené ve spalinách. [7; 13; 14]

Množství kyslíku potřebného k dokonalému spálení 1 kg paliva:

Příslušné hodnoty jsou uvedené (viz Tab. 5.2.1), dosazeny do rovnice (9).

$$V_{O_2} = \frac{22,39}{12,01} \cdot \frac{C^r}{100} + \frac{22,39}{4,032} \cdot \frac{H^r}{100} + \frac{22,39}{32,06} \cdot \frac{S^r}{100} - \frac{22,39}{32} \cdot \frac{O^r}{100} \quad [m_N^3 / kg] \quad (9)$$

Množství vzduchu teoretického, suchého, potřebného k dokonalému spálení 1 kg paliva:

$$V_{vz,t}^s = \frac{V_{O_2}}{0,21} \quad [m_N^3 / kg] \quad (10)$$

V_{O_2} = množství kyslíku ze vztahu (9)

Přebytek vzduchu:

$$\alpha = 1 + \frac{V_{sp,t}^s}{V_{vz,t}^s} \cdot \frac{\frac{c_{O_2}}{100}}{0,21 - \frac{c_{O_2}}{100}} \quad [1] \quad (11)$$

$V_{sp,t}^s$ = množství spalín teoretických, suchých ze vztahu (15)

c_{O_2} = koncentrace kyslíku ve spalínách, počítáno s 6 % z měření

$V_{vz,t}^s$ = množství vzduchu teoretického, suchého ze vztahu (10)

Množství vzduchu skutečného, suchého, potřebného k dokonalému spálení 1 kg paliva:

$$V_{vz,sk}^s = V_{vz,t}^s \cdot \alpha \quad [m_N^3 / kg] \quad (12)$$

$V_{vz,t}^s$ = množství vzduchu teoretického, suchého ze vztahu (10)

α = přebytek vzduchu, vypočtený dle rovnice (11)

Součinitel zvětšení objemu spalín vzdušnou vlhkostí v přivedeném spalovacím vzduchu:

$$\nu = 1 + \varphi \cdot \frac{p_p''}{p_{bar} - \varphi \cdot p_p''} \quad [1] \quad (13)$$

φ = relativní vlhkost a má hodnotu 0,8 (1)

p_{bar} = atmosférický tlak, jeho hodnota je 99800 (Pa)

p_p'' = parciální tlak vodní páry na mezi sytosti pro danou teplotu vzduchu. Jeho hodnoty jsou uvedeny (viz Tab. 6.3.1), počítáno s teplotou vzduchu 20 °C.

Teplota vzduchu t_{vz}	Parciální tlak vodní páry p''_p
0 °C	610,8 Pa
10 °C	1227,7 Pa
20 °C	2336,8 Pa

Tab. 6.3.1 - Parciální tlak vodní páry na mezi sytosti pro danou teplotu vzduchu

Množství vzduchu skutečného, vlhkého, potřebného k dokonalému spálení 1 kg paliva:

$$V_{vz,sk}^v = V_{vz,sk}^s \cdot v \quad [m_N^3 / kg] \quad (14)$$

$V_{vz,sk}^s$ = množství vzduchu skutečného, suchého ze vztahu (12)

v = součinitel zvětšení objemu spalin vzdušnou vlhkostí ze vztahu (13)

Množství spalin teoretických, suchých, vzniklých po spálení 1 kg paliva:

Příslušné hodnoty uvedené v tab. 3. byly dosazeny do rovnice (19).

$$V_{sp,t}^s = \frac{22,26}{12,01} \cdot \frac{C^r}{100} + \frac{21,89}{32,06} \cdot \frac{S^r}{100} + \frac{22,4}{28,014} \cdot \frac{N^r}{100} + 0,79 \cdot V_{vz,t}^s \quad [m_N^3 / kg] \quad (15)$$

$V_{vz,t}^s$ = množství vzduchu teoretického, suchého ze vztahu (10)

Množství spalin skutečných, suchých, vzniklých po spálení 1 kg paliva:

$$V_{sp,sk}^s = V_{sp,t}^s + (\alpha - 1) \cdot V_{vz,t}^s \quad [m_N^3 / kg] \quad (16)$$

$V_{sp,t}^s$ = množství spalin teoretických, suchých ze vztahu (15)

α = přebytek vzduchu ze vztahu (11)

$V_{vz,t}^s$ = množství vzduchu teoretického, suchého ze vztahu (10)

Množství vodní páry ve spalinách vzniklý po spálení 1 kg paliva:

Příslušné hodnoty uvedené v tab. 3 byly dosazeny do rovnice (21).

$$V_{H_2O} = \frac{22,4}{2,016} \cdot \frac{H^r}{100} + \frac{22,4}{18,144} \cdot \frac{w^r}{100} + (v - 1) \cdot V_{vz,sk}^s \quad [m_N^3 / kg] \quad (17)$$

v = součinitel zvětšení objemu spalin vzdušnou vlhkostí ze vztahu (13)

$V_{vz,sk}^s$ = množství vzduchu skutečného, suchého ze vztahu (12)

Množství spalin skutečných, vlhkých, vzniklých po spálení 1 kg paliva:

$$V_{sp,sk}^v = V_{sp,sk}^s + V_{H_2O} \quad [m_N^3 / kg] \quad (18)$$

$V_{sp,sk}^s$ = množství spalin skutečných, suchých ze vztahu (16)

V_{H_2O} = množství vodní páry ve spalinách ze vztahu (17)

Koncentrace jednotlivých složek v teoretických suchých spalinách po spálení 1 kg paliva:

$$CO_2 = \frac{\frac{22,26}{12,01} \cdot C^r}{V_{sp,t}^s} \quad [\%] \quad (19)$$

$$SO_2 = \frac{\frac{21,86}{32,06} \cdot S^r}{V_{sp,t}^s} \quad [\%] \quad (20)$$

$$N_2 = \frac{\frac{22,4}{28,014} \cdot \frac{N^r}{100} + 0,79 \cdot V_{vz,t}^s}{V_{sp,t}^s} \cdot 100 \quad [\%] \quad (21)$$

Koncentrace jednotlivých složek ve skutečných suchých spalinách po spálení 1 kg paliva:

$$CO_2 = \frac{\frac{22,26}{12,01} \cdot C^r}{V_{sp,sk}^s} \quad [\%] \quad (22)$$

$$SO_2 = \frac{\frac{21,86}{32,06} \cdot S^r}{V_{sp,sk}^s} \quad [\%] \quad (23)$$

$$N_2 = \frac{\frac{22,4}{28,014} \cdot \frac{N^r}{100} + 0,79 \cdot V_{vz,sk}^s}{V_{sp,sk}^s} \cdot 100 \quad [\%] \quad (24)$$

$$O_2 = \frac{(\alpha - 1) \cdot 0,21 \cdot V_{vz,t}^s}{V_{sp,sk}^s} \cdot 100 \quad [\%] \quad (25)$$

Koncentrace jednotlivých složek ve skutečných vlhkých spalínách po spálení 1 kg paliva:

$$CO_2 = \frac{\frac{22,26}{12,01} \cdot C^r}{V_{sp,sk}^v} [\%] \quad (26)$$

$$SO_2 = \frac{\frac{21,86}{32,06} \cdot S^r}{V_{sp,sk}^v} [\%] \quad (27)$$

$$N_2 = \frac{\frac{22,4}{28,014} \cdot \frac{N^r}{100} + 0,79 \cdot V_{vz,sk}^{r,s}}{V_{sp,sk}^v} \cdot 100 [\%] \quad (28)$$

$$O_2 = \frac{(\alpha - 1) \cdot 0,21 \cdot V_{vz,t}^s}{V_{sp,sk}^v} \cdot 100 [\%] \quad (29)$$

$$H_2O = \frac{V_{H_2O}}{V_{sp,sk}^v} \cdot 100 [\%] \quad (30)$$

Neveřejná tabulka (tabulka je součástí kapitoly 6.3 v literatuře [18])

6.4 Naměřené hodnoty spalín

Parametry spalín (viz Tab. 6.4.1), které byly naměřeny za kotlem akreditovanou společností, která spolupracuje s Vysokou školou Báňskou – Technickou univerzitou Ostrava ještě před kouřovým ventilátorem. [15]

Efektivní podmínky jako teplota, tlak, obsah O_2 a H_2O byly měřené za provozního stavu kotle.

Normální podmínky pro spaliny:

Teplota - $T = 0\text{ }^{\circ}\text{C}$,

Tlak - $p_{\text{abs}} = 101,325\text{ kPa}$ (absolutní),

Vlhké spaliny - obsah H_2O měřený za určitého provozního stavu kotle,

Suché spaliny - obsah $H_2O = 0\%$.

Referenční podmínky:

Teplota - $T = 0\text{ }^{\circ}\text{C}$,

Tlak - $p_{\text{abs}} = 101,325\text{ kPa}$ (absolutní),

Obsah $O_2 = 6\%$,

Obsah H_2O - $H_2O = 0\%$.

Teplota	110 - 160 °C
Tlak	-0,7 až -1,5 kPa
Obsah O₂ na výstupu z kotle	4 - 7 %
Obsah H₂O	5 - 7 %
Jmenovité množství při jmenovitém výkonu kotle	
efektivní	1 044 000 m³.h⁻¹
za normálních podmínek, vlhké	666 000 Nm ³ .h ⁻¹
za normálních podmínek, suché	626 400 Nm ³ .h ⁻¹
referenční	648 000 Nm ³ .h ⁻¹
Maximální naměřené množství během jednoho měřicího dne	
efektivní	1 260 000 m³.h⁻¹
za normálních podmínek, vlhké	800 000 Nm ³ .h ⁻¹
za normálních podmínek, suché	756 000 Nm ³ .h ⁻¹
referenční	792 000 Nm ³ .h ⁻¹

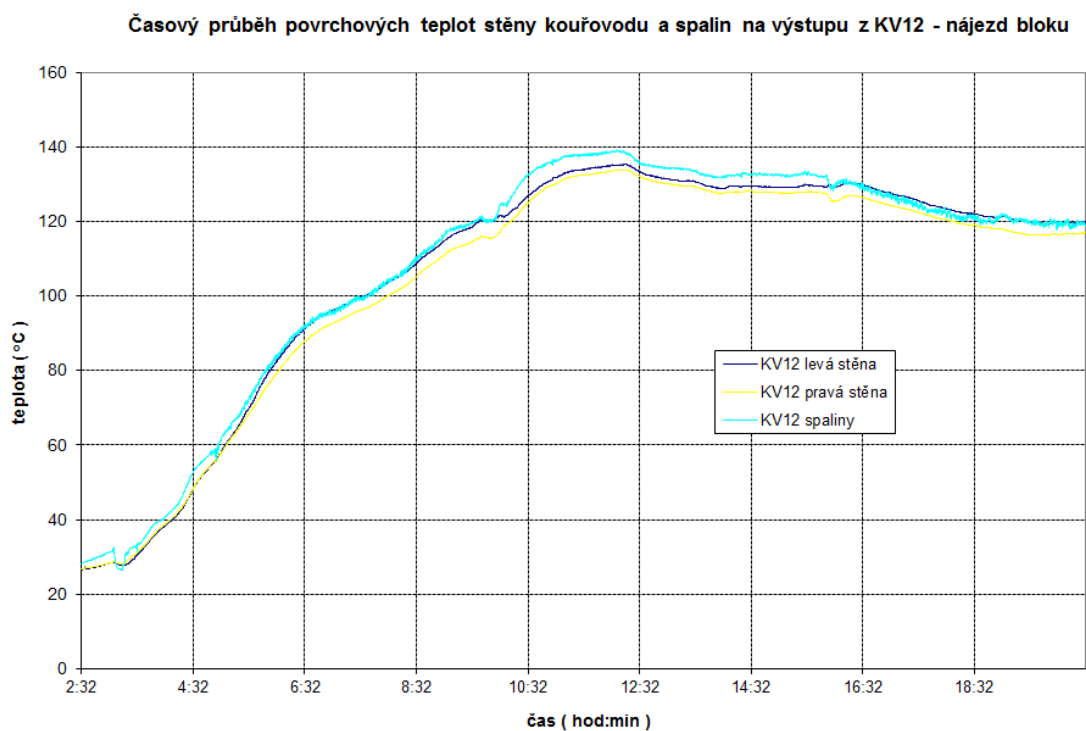
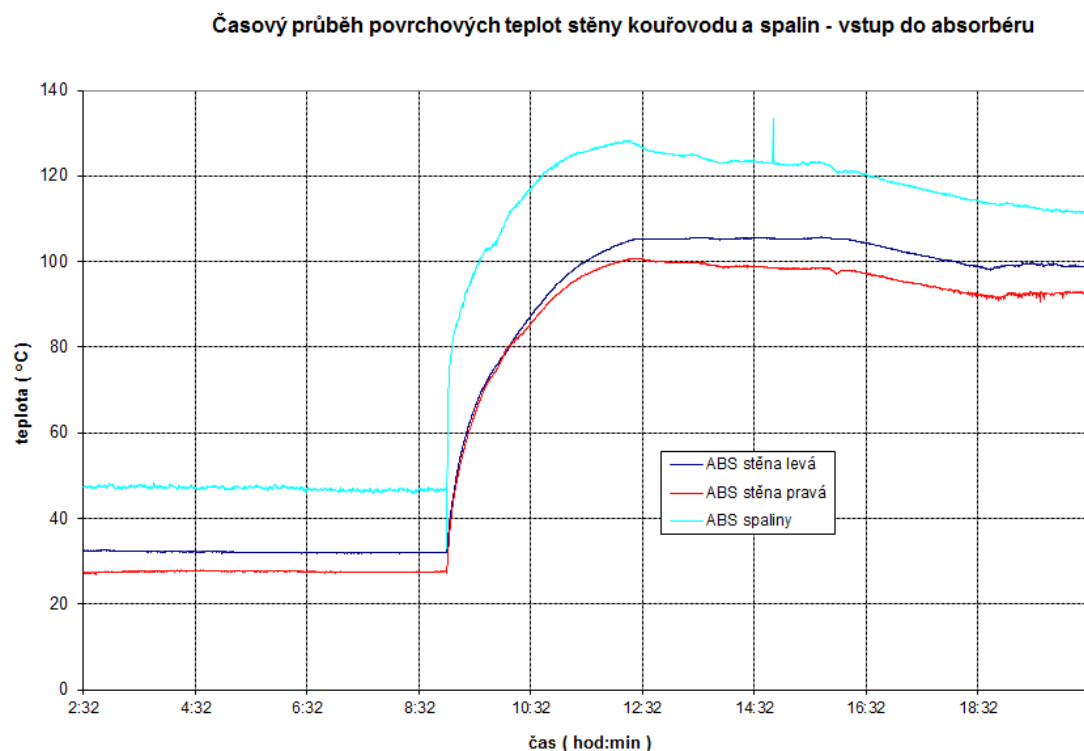
Tab. 6.4.1 - Parametry spalin naměřené

S těmito údaji bude dále proveden výpočet výkonu výměníku pro nejnižší teplotu (teplota 110 °C), protože toto je opravdu reálná hodnota při všech provozních stavech kotle. Dále uvádím tabulku naměřených hodnot během výkonu kotle 200 MWt. Jedná se o měření teplot během jednoho měřicího dne včetně množství kyslíku na vstupu a oxidu siřičitého (viz Tab. 6.4.2). [15]

čas	T na vstupu do absorbéru A	SO2 na vstupu odsíření	O2 na vstupu odsíření
	°C	mg/Nm3	vol %
8:00	122,96	874,00	7,40
8:10	123,19	874,00	7,27
8:20	123,41	874,00	7,40
8:30	123,41	874,00	7,40
8:40	123,41	874,00	7,40
8:50	123,41	874,00	7,53
9:00	123,41	853,00	7,54
9:10	123,41	832,00	7,43
9:20	123,41	872,40	7,43
9:30	123,19	872,40	7,56
9:40	122,96	872,40	7,56
9:50	122,96	872,40	7,29
10:00	122,96	872,40	7,54
10:10	122,96	872,40	7,51
10:20	122,96	872,40	7,37
10:30	122,96	872,40	7,62
10:40	123,19	872,40	7,63
10:50	123,41	872,40	7,37
11:00	123,86	892,40	7,37
11:10	124,09	892,00	7,49
11:20	124,31	871,60	7,37
11:30	124,54	891,80	7,64
11:40	124,76	871,60	7,65
11:50	124,76	871,60	7,39
12:00	124,76	892,20	7,67
12:10	125,21	872,00	7,43
12:20	125,21	872,00	7,68
12:30	125,66	872,00	7,55
12:40	125,66	872,00	7,42
12:50	125,66	892,20	7,42
13:00	125,66	912,40	7,55
13:10	125,66	912,40	7,42
13:20	125,66	912,40	7,42
13:30	125,66	912,40	7,42
13:40	125,66	912,40	7,42
13:50	125,66	912,40	7,42
14:00	125,66	912,40	7,42
minimální	122,96	832,00	7,27
maximální	125,66	912,40	7,68
průměrná	124,21	881,17	7,47

Tab. 6.4.2 - Parametry spalin teplota, kyslík, oxid siřičitý – naměřené hodnoty

Dále byla provedena analýza teplot stěn na kouřovodu na vstupu do absorbéru během najetí a provozu bloku (viz Obr. 6.4.1). [15]

Obr. 6.4.1 - Teplot spalin, stěn kouřovodu - grafy

6.5 Výpočet tepelného výkonu spalín

Neveřejná část textu + tabulka (text je součástí kapitoly 6.5 v literatuře [18])

Příklad výpočtu:

$$Q_t = V_{sp} \cdot c_{v.sp} \cdot (t_{sp2} - t_{sp1}) \text{ [kW]} \quad (31)$$

V_{sp} = objem spalín přepočtený na střední teplotu ($m^3 \cdot s^{-1}$)

$c_{v.sp}$ = vypočtená střední měrná tepelná kapacita spalín dle složení ($kJ \cdot m^{-3} \cdot K^{-1}$) (32)

t_{sp2} = teplota spalín na vstupu ($^{\circ}C$)

t_{sp1} = teplota spalín na výstupu ($^{\circ}C$)

$$c_{v.sp} = \text{složka spalín} \cdot \text{tabulková entalpie střední teploty} + .. + ... = \quad (33)$$

$$c_{v.sp} \text{ vypočtená} = 1,371 \text{ kJ} \cdot m^{-3} \cdot K^{-1}$$

Entalpie spalín - vyhledány v tabulce

$$t_{stred} = \frac{t_{sp1} + t_{sp2}}{2} [^{\circ}C] = \quad (34)$$

Neveřejné číslo (číslo je součástí kapitoly 6.5 v literatuře [18])

$$Q_t = V_{sp} \cdot c_{v.sp} \cdot (t_{sp2} - t_{sp1}) \text{ [kW]} = \quad \text{kW} \quad (35)$$

Neveřejné číslo (číslo je součástí kapitoly 6.5 v literatuře [18])

7 POUŽITÉ ČERPADLO (kapaliny)

Ještě předtím, než se začnu zabývat samostatnými návrhy na využití tepla a výpočty výměníků, je nutno říci, že bude použito stávajícího oběhového čerpadla (viz Obr. 7.1.1) pro vnitřní médium (demineralizovanou vodu) v novém výměníku. Důvodem je snížení cenové nákladnosti celé investiční akce. Snižuje se nám tedy volnost návrhu průtoku kapaliny v trubkách navrhovaného výměníku. Popíšeme si základná parametry původního cirkulačního čerpadla (viz Tab. 7.1.1). [15; 16]

Neveřejná tabulka (tabulka je součástí kapitoly 7 v literatuře [18])

Tab. 7.1.1 - Parametry použitého oběhového čerpadla

Neveřejný náčrt (náčrt je součástí kapitoly 7 v literatuře [18])

Obr. 7.1.1 - Náčrt použitého cirkulačního čerpadla

8 NÁVRH VYUŽITÍ TEPLA Z VÝMĚNÍKU V LETNÍM A ZIMNÍM OBDOBÍ

8.1 Obecné možnosti využití

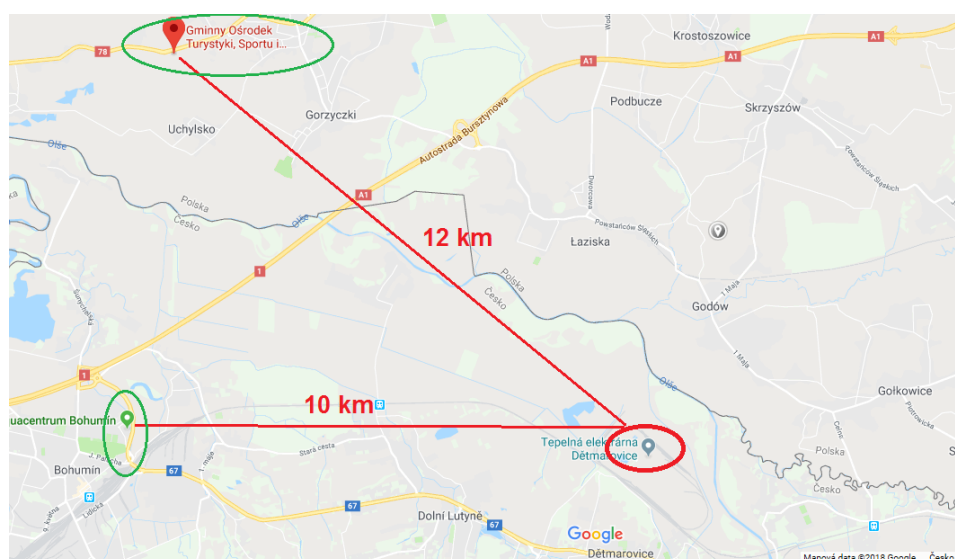
V aktuální fázi jsem tedy dospěl k výsledkům, jaké parametry mají spaliny, které nám budou do výměníku vstupovat a znám požadavky na jaké parametry se musím dostat za výměníkem. Zním tedy i jejich teplotní spád. Pro další výpočty a určení je pro mě důležité vědět, co bude v tomto výměníku proudit. Nyní se proto začnu zabývat analýzou, kam vzniklé teplo, či mohu-li říci energii, umístit, ať zvýším účinnost bloku nebo zisk firmy. Začneme úvahou, že ze spalin můžeme získat maximální teplotu proudícího média v trubkách odhadem do 100 °C.

Podíváme-li se na jednotlivé teploty médií bloku, zjistíme, že jedinou možnou variantou využití tepla je umístění ohřevu napájecí vody, jestliže chceme zvýšit účinnost bloku. V tomto teplotním pásmu se pohybujeme mezi kondenzačním čerpadlem a nízkotlakou regenerací – nízkotlakým ohřívákem napájecí vody.

Druhou variantou umístění je využití tohoto tepla pro teplárenství. Dětmárovice vytápí své objekty v areálu, plus vytápí také karvinskou část Orlová.

Obě varianty jsou použitelné v obou ročních obdobích. Nyní se pokusím na teoretické bázi vysvětlit, jak toto využít v konkrétním ročním období. Po prostudování mapy (viz Obr. 8.1.1) a zmapování firem z okolí je toto teplo těžce prodejně.

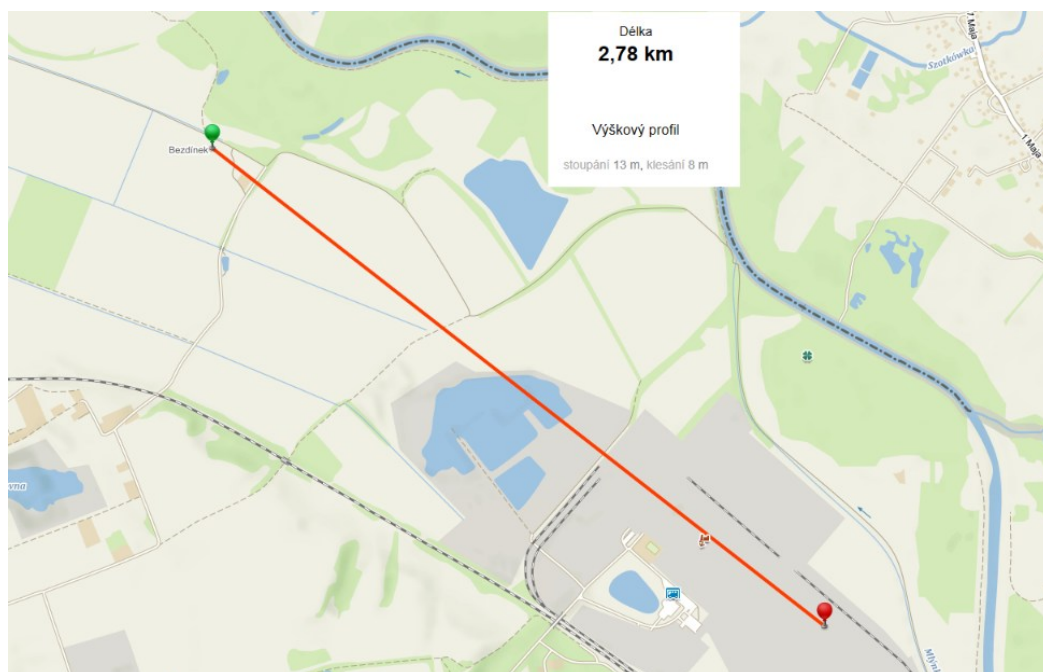
Jednou z možností by bylo také například vytápění aquaparku. Podívejme se tedy na mapu okolí. [15; 16; 3]

Obr. 8.1.1 - Vzdálenosti navrhovaných projektů – mapa [převzato z <http://www.mapy.cz>; upraveno]

Mnohem větší budoucnost má napojení se na vytápění skleníků pro pěstování zeleniny. Toto je aktuální záměr investora společnosti NWT ze Zlína. Investor tento záměr odhalil teprve na sklonku roku 2018. Toto řešení je reálné proto, že je možné splnit výstavbu dopravní cesty (potrubí) za rozumnou cenu. Bohužel k tomuto záměru se blíže nemohu vyjádřit. Jedná se o dohody mezi společností ČEZ, a.s. a investorem. Z technického hlediska ale musím upozornit na nedostatky. Může se stát, že v určitých obdobích nebude tato společnost odebírat teplo. Nelze dopředu sloučit harmonogram provozu bloku a provozu tohoto skleníku. Dá se předpokládat, že tepelný výkon z odsíření bude mnohem větší, než daný projekt spotřebuje. Musíme také zajistit připojení jiné možnosti vytápění. Projekt by se tedy musel propojit s vytápěcí soustavou Orlové, nebo by se musel přidat parní výměník napojený na páru. Dále je nutné využít přebytečné teplo a vytvořit čerpací stanici pro zvýšení tlaku v závislosti na výškovém profilu a tlakových ztrátách, jak napoví mapa uvedená níže (viz Obr. 8.1.2). [15; 16; 3; 4]

Obr. 8.1.2 - Projekt vytápění skleníků – mapa [převzato z <http://www.mapy.cz>; upraveno]

O této skutečnosti také informoval článek v novinách (viz Obr. 8.1.3), který níže částečně cituji pro věrohodnost a také poslední vyjádření společnosti ČEZ, a.s. na svých interních stránkách.

Lidé najdou práci ve sklenících

V lokalitě Bezděnek, nedaleko od místa, kde v minulosti stávala zemědělská usedlost, začala zlínská firma budovat moderní skleníky. Farma Bezděnek bude za využití moderních technologií pěstovat 12 měsíců v roce chutnou, čerstvou a lokální plodovou zeleninu zejména pro tuzecký trh.

Generálním dodavatelem, investorem a provozovatelem je zlínská technologická skupina NWT, která má s výstavbou a provozem skleníků několikaleté zkušenosti u nás i na Slovensku. Po dokončení skleníku nabídne farma Bezděnek až 150 nových celoročních pracovních míst pro místní lidi s jednorázovým provozem většinou od pondělí do pátku. První sklizeň rajčat je plánována na přelom roku 2018/2019.

Vzhledem k rozsáhlosti projektu, ale především z důvodu času, který chce farma Bezděnek plnohodnotně věnovat zaškolení nových zaměstnanců při rozběhu provozu, bude výstavba probíhat ve dvou etapách (2018 a 2019).

bylo během celého roku více lokálně vypěstované zeleniny nejlepší možné chuti. Věříme, že zde v místě najdeme šikovné lidi, které bude práce v zemědělství opravdu bavit," říká Jiří Stodůlka z NWT a zároveň člen představenstva české odbytové organizace Čerstvě utřeno.

ním i horizontálním směru. „Většinu spotřeby vody pro závlivu pokryje dešťová voda," popsal Stodůlka. „Navíc to, že pěstujeme lokálně, pro zákazníky v České a Slovenské republice, minimalizuje emise z dopravy," doplňuje Stodůlka.

Obr. 8.1.3 - Skleníky - Článek z novin [převzato z citace 5]

Dalším projektem by mohla být například výstavba termálních lázní (viz Obr. 8.1.4). Jen pro nástřel si zkusme vypočítat, jaká je energetická náročnost ohřevu vody. Pro ilustraci uvádím výpočet tepelných ztrát vzniklých na plaveckém bazénu s rozměry 50 x 25 m a průměrnou hloubkou vody 1,5 m. Objem bazénu je tedy 1875 m³. U takového bazénu představují ztráty vypočtené jiným výzkumem přibližně 5 kWh/m³ za hodinu. Předpokládejme tedy, že termální lázně budou mít ztrátu obdobnou. Množství vody stanovíme na pětinasobek. Tedy cca 9375 m³. To představuje hodinovou ztrátu 46 800 kWh. Pro korekci berme v potaz, že termální lázně budou mít díky vyšším teplotám tepelnou ztrátu dvojnásobnou. Dostáváme se tedy na hodnotu přibližně 46 MW/h. [15; 16; 3; 2]

Předběžný zjednodušený výpočet spotřeby energie na ohřívání vody v bazénu:

Měrná tepelná kapacita vody

$$c_p = 4186 \text{ J/kg K}$$

Výpočet energie:

$$E = m \cdot c_p \cdot (t_2 - t_1) \quad (36)$$

Beru v potaz, že obsah tří bazénů bude přibližně 10000 m³ s teplotním rozdílem 1 °C

$$E = 10\,000\,000 \cdot 4186 \cdot 1 = 41\,860\,000 \text{ J} = 41\,860 \text{ MJ to se rovná cca 41 MW/h.}$$

Obr. 8.1.4 - Aquapark (ilustrační foto)
[převzato z <http://www.modraruze.cz/aquapark-uherske-hradiste>]

Další výzkum je v současné době zbytečný. Po projednání se zástupci společnosti ČEZ, a.s. je zbytečné tyto záměry rozšiřovat. Nastínil jsem využití tepla pro ohřev vagónů s uhlím v zimním období (aktuálně vytápěné z neblokované výměňkové stanice, kterou podrobněji popíši níže) nebo konstrukční úpravu topné soustavy vlastních objektů. Po důkladném zvážení se zaměřím pouze na dvě varianty zmíněné na začátku. Jedná se tedy o ohřev napájecí vody a ohřev teplé užitkové vody pro vytápění Orlové.

U obou variant se jedná o již tekoucí kapalinu o určité teplotě, kterou můžeme zvýšit přidáním energie kapaliny proudící v potrubí výměníku instalovaného do odsiřovací linky. [15; 16; 2]

8.2 Zvýšení účinnosti bloku elektrárny

Nejprve se zaměřím na napájecí vodu. Voda z kondenzátoru, která je poháněná kondenzačním čerpadlem, má teplotu v závislosti na ročním období cca 55 až 60 °C. Velikou výhodou je, že tato voda je demineralizovaná. Z důvodu malého prostoru (viz Obr. 8.2.1) lze tedy uvažovat i o variantě, že nebude do soustavy zařazen další výměník, ale provede se pouze konstrukční úprava přes rozdělovač přímo do výměníku v odsiřovací lince. Pro

zajištění dostatečné cirkulace použijeme stávající čerpadlo umístěné v původním konceptu. Toto umožní snížit náklady na rekonstrukci a systém bude variabilnější. [15; 16]

Obr. 8.2.1 - Nízkotlaká regenerace napájecí vody

Níže uvádím uvažované grafické schéma zapojení (viz Obr. 8.2.2):

Předpokládám doplnění trojcestného ventilu pro efektivní regulaci posílenou uzavíracím ventilem z důvodu bezpečnosti. [15; 16]

Neveřejné schéma (schéma je součástí kapitoly 8 v literatuře [18])

Obr. 8.2.2 - Připojení za 2. stupeň kondenzačních čerpadel - schéma

Detail zapojení (viz Obr. 8.2.3):

Neveřejné schéma (schéma je součástí kapitoly 8 v literatuře [18])

Obr. 8.2.3 - Detail připojení za 2. stupeň kondenzačních čerpadel - schéma

8.3 Vytápění Orlové – výměníková stanice

Jelikož Elektrárna Dětmarovice rovněž dodává teplo pro výměníkové stanice, které vytápějí v karvinské části Orlová přibližně 9 000 bytů a zároveň ve výměníkových stanicích dochází k ohřevu teplé vody, stojí za to uvažovat i tomto odběru jako o možném uplatnění získaného tepla. Vzdálenost mezi Orlovou a elektrárnou je přibližně 5 km. Teplo získané z bloku jde na výměníkovou stanici, kde je pomocí teplé vody transportováno do Orlové. Výměníková stanice elektrárny má nainstalovaný tepelný výkon 104 MW tepelných. V současné době je celá soustava také využívána jako rekuperační soustava ohřevu a v letních měsících toto vydrží i po určitou dobu dne bez dalšího zdroje tepla. V případě, že nejede blok, pak je teplo dodáváno plynovým kotlem postaveným v areálu elektrárny. Horká voda má teplotní parametry 150/60(55) °C. Trasa je vedena nadzemním potrubím 2x průměr 400 mm. Celkové horkovodní trasy měří přes 16 km a je zde 47 výměníkových stanic. Z těchto výměníkových stanic jsou ovšem ale také vytápěné objekty Elektrárny Dětmarovice anebo dodávka tepla v páře pro rozmrazovací tunely vagonů. Výměníkové stanice elektrárny jsou rozděleny na část blokovou, neblokovou, dohřívací, sekundární a část vnitřního chlazení.

Zaměříme-li se na neblokovou část výměníkové stanice, nachází se zde špičkové a základní ohříváky. Jsou zde také umístěna tři oběhová čerpadla na 0 metrech s frekvenčním měničem pro regulaci a nádrž doplňování média 2x po 80 m³. Nalezneme zde i expandér, redukční stanici páry s přímým vstřikem chladicí vody nebo kondenzační čerpadla. Páru pro ohřev oběhové vody v neblokových ohřívácích odebíráme z rozdělovače, na který páru přivádíme ze sběrných bloků nebo z najížděcí kotelny.

Zkusím nyní proto prozkoumat parametry jednotlivých ohříváků a shrnout celkové teplotní bilance, energetickou náročnost a závěrem rozhodnout, kam mé zmíněné teplo připojím.

V první řadě tedy rozeberu blokovou výměňkovou stanici, níže uvádím tabulky (viz Tab. 8.3.1 a Tab. 8.3.2), z nichž je patrné, že jsme mimo možný rozsah použitelnosti.

[15; 16]

Základní ohřívák:

Výhřevná plocha	200 m ²
Tlak topné páry	max. 343 kPa
Parní prostor dimenzován na	600 kPa/300 °C
Vodní prostor dimenzován na	2,5 MPa/200 °C
Množství ohřívání vody max.	300 m ³ /hod
Počet kusů	4

Tab. 8.3.1 - Parametry základního ohříváku – bloková výměňková stanice

Špičkový ohřívák:

Výhřevná plocha	200 m ²
Tlak topné páry	max. 785 kPa
Teplota topné páry	320 °C
Parní prostor dimenzován na	1,6 MPa/325 °C
Vodní prostor dimenzován na	2,5 MPa/200 °C
Množství ohřívání vody	300 m ³ /hod
Počet kusů	4

Tab. 8.3.2 - Parametry špičkového ohříváku – bloková výměňková stanice

Přejdeme proto do neblokované výměňkové stanice. Nejprve si znovu provedu výpis složek pro bližší konstrukční upřesnění možnosti připojení teplé vody z výměníku odsířovací jednotky (viz Tab. 8.3.3 a Tab. 8.3.4), [15; 16]

Základní ohřívák:

Výhřevná plocha	200 m ²
Tlak topné páry	max. 245 kPa
Teplota topné páry	175 °C
Parní prostor dimenzován na	0,6 MPa/300 °C
Vodní prostor dimenzován na	2,1 MPa/200 °C
Množství ohřívané vody	300 m ³ /hod
Počet kusů	2

Tab. 8.3.3 - Parametry základního ohříváku – neblokovaná výměňková stanice

Špičkový ohřívák:

Výhřevná plocha	200 m ²
Tlak topné páry	max. 637 kPa
Teplota topné páry	175 °C
Parní prostor dimenzován na	1,36 MPa/325 °C
Vodní prostor dimenzován na	2,10 MPa/200 °C
Množství ohřívané vody	300 m ³ /hod
Počet kusů	2

Tab. 8.3.4 - Parametry základního ohříváku – neblokovaná výměňková stanice

Oběhové čerpadlo:

Průtok	500 m ³ /hod.
Teplota média	60 °C (55 °C)
Tlak v sání	0,5 - 1,0 MPa
Max. tlak na výtlaku	2,5 MPa
Kusů	3

Tab. 8.3.5 - Parametry oběhových čerpadel neblokované výměňkové stanice

Zaměřím-li se na poslední tabulku oběhového čerpadla (viz Tab. 8.3.5), dojdou k výsledku, že voda, která se vlastně vrací z výměníkové stanice v Orlové, má teplotu přibližně 55 až 60 °C v závislosti na ročním období. Průtočné množství odpovídá vizi mého návrhu, o kterém se zmíním níže. Jelikož tato čerpadla jsou navrhovaná pro tuto teplotu, nemohu provést ohřev této vody. Připadá pak v úvahu varianta ohřátí média až za těmito oběhovými čerpadly. Provedu si proto grafický návrh možného připojení na obrázku (viz Obr. 8.3.1): [15; 16]

Neveřejné schéma (schéma je součástí kapitoly 8 v literatuře [18])

Obr. 8.3.1 - Připojení do otopné soustavy Orlové – schéma

Detail zapojení (viz Obr. 8.3.2):

Neveřejné schéma (schéma je součástí kapitoly 8 v literatuře [18])

Obr. 8.3.2 – Detail připojení do otopné soustavy Orlové - schéma

Ještě se vrátím k tomu, proč jsem použil deskový výměník v nákresu. Používat demineralizovanou vodu pro horkovodní síť je ekonomicky nemožné. Naopak při výstavbě nového výměníku není vhodné použít chemický neupravenou vodu z důvodu zanášení potrubí, které není možné mechanicky vevnitř očistit. Pravidelné chemické čištění také není vhodné. Proto zde chci zařadit takzvaný vnitřní okruh mezi deskovým výměníkem a výměníkem použitým v odsiřovací lince.

Neveřejné parametry (parametry jsou součástí kapitoly 8 v literatuře [18])

Instalovaný maximální tepelný výkon	MW
Přibližná výkonová potřeba - zima	MW
Přibližná výkonová potřeba - léto	MW
Jedná se o statistické hodnoty získané od společnosti ČEZ, a.s.	
Přibližné provozní teploty	
ZIMA	150/60 °C
LÉTO	80/55 °C
Jmenovitý tlak sítě	2,50 MPa

Konstrukční tlak sítě	2,50 MPa
Konstrukční teplota sítě	200 °C
Maximální oběhové množství (zima)	800 m ³ /hod
Délka horkovodní sítě	12 km
Vodní obsah sítě	2000 m ³

Tab. 8.3.6 - Parametry otopné soustavy části Orlová

Neveřejný graf a text (text a graf je součástí kapitoly 8 v literatuře [18])

Obr. 8.3.3 – Energetická spotřeba otopné soustavy Orlové - graf

Návrh deskového výměníku:

Je zbytečné tvořit vlastní výpočty. Dodavatel, který vyhraje soutěž, si provádí svůj výpočet a smlouvou se deklaruje splnění požadovaných parametrů. Níže tedy uvádím známé parametry (viz Tab. 8.3.7), potřebné pro vypsání zakázky na deskový výměník. [15; 16]

Neveřejná tabulka (tabulka součástí kapitoly 8 v literatuře [18])

Tab. 8.3.7 - Data pro návrh deskového výměníku

Pro orientaci uvádím dostupné informace od výrobce o rozměrech (viz Tab. 8.3.8). Např. výrobce ARES nabízí deskový výměník AWG8M s výkonem 10MW. Toto by znamenalo instalaci přibližně ..... výměníků. Hodnoty jsou stanoveny pro vyšší teplotu ohřívaného média. Proto je tento návrh orientační. [17]

Návrh počtu deskových výměníků: [17]

...x typ AWG8M s výkonem 10MW

....x typ A6M s výkonem 5 MW

Neveřejné číslo (číslo součásti kapitoly 8 v literatuře [18])

Obr.8.3.4 - Deskový výměník (ilustrační foto)

[Převzato z <http://www.deskove-vymeniky.cz/>]

Orientační rozměry:

typ	výška [mm]	šířka [mm]	vývod DN
A6M	1952	608	150
AWG8M	2505	800	200

Tab. 8.3.8 - Rozměry deskových výměníků

8.4 Propojení obou variant pro maximální ekonomické zhodnocení

Jelikož ani toto řešení nesplňuje očekávání pro letní provoz, nezbyvá než konstrukčně propojit obě předchozí varianty, schematicky nakreslené níže (viz Obr. 8.4.1), pro splnění

zadání, což znamená nejlépe a plnohodnotně využít přebytečné teplo z výměníku v odsiřovací lince. Jelikož u druhé varianty je nutné použít pro propojení deskový výměník, nelze použít propojení napájecí vody přímo do výměníku. Musíme tedy do prvního konstrukčního řešení přidat rovněž deskový výměník. Při celkovém zhodnocení je tato varianta velice nákladná na investice. Jednalo by se o rozsáhlé provádění činnosti úprav včetně mnohadenní odstávky některých výrobních bloků. Znamenalo by to taktéž doplnění nových předpisů, proškolení obsluhy, zavedení aktualizace řídicích systémů, včetně vedení relativně dlouhých nových potrubních tras. Je tedy na zvážení společnosti ČEZ, a.s., zda je v současné nedobré situaci provozu uhelných elektráren ochotna investovat tyto finance nebo provádět pouze drobné konstrukční úpravy. Proto zatím tato varianta nebyla více zkoumána a může být předmětem další diplomové práce. [15; 16]

Neveřejné schéma (schéma je součástí kapitoly 8 v literatuře [18])

Obr. 8.4.1 - Kombinované zapojení výměníku - schéma

Detail zapojení (viz Obr. 8.4.2):

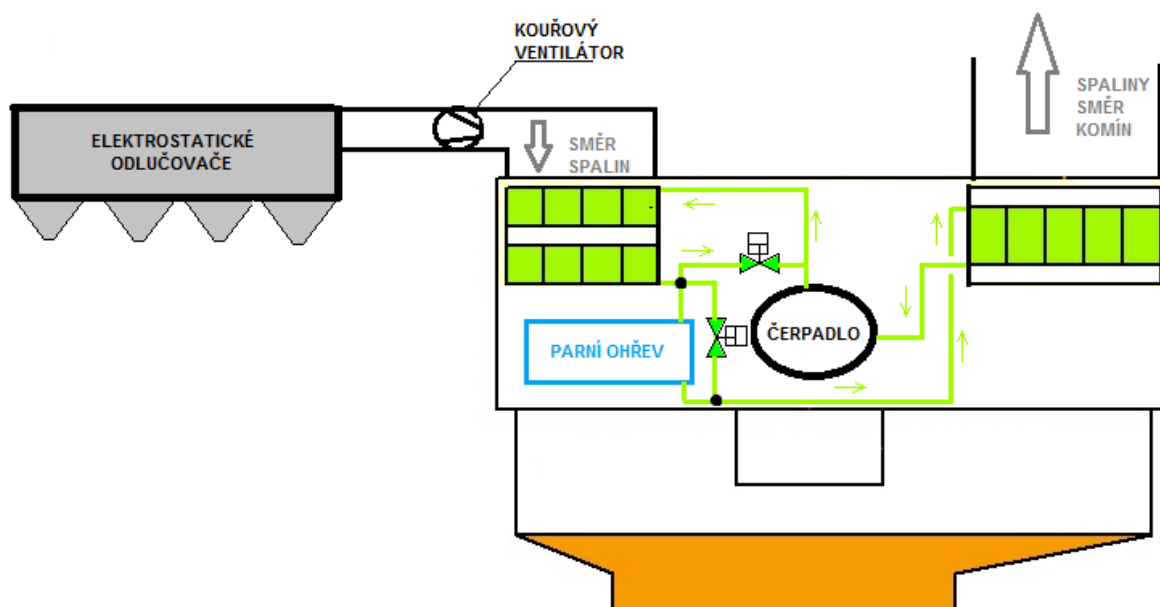
Neveřejné schéma (schéma je součástí kapitoly 8 v literatuře [18])

Obr. 8.4.2 – Detail kombinovaného zapojení výměníku - schéma

9 SCHÉMA AKTUÁLNÍHO ZAPOJENÍ VÝMĚNÍKU

V poslední fázi mé práci se zabývám konkrétněji konstrukcí stávajícího výměníku a výpočtem nového výměníku. Pro výpočet nového výměníku bylo použito všech získaných hodnot v předchozích kapitolách. Jedná se o naměřenou teplotu spalín, složení spalín, požadované průtoky či materiály.

Zaměřím-li se na aktuální podobu výměníku, tak je řešení následovně (viz Obr. 9.1.1). Výměník ochlazující vstupní spaliny do absorbéru je rozdělen do 4 sekcí. Voda uvnitř obíhá pomocí odstředivého čerpadla a rovnou přechází do druhého výměníku, který naopak spaliny znovu ohřívá, aby se dostaly nad teplotu kondenzace. V případě, že energie získaná v prvním výměníku nepostačuje, je zde také parní ohřev pro optimální regulaci teploty. Spaliny se na výstupu ohřívají před vstupem do komínu na dalším výměníku (přihříváku spalín). V případě, že teplota vody proudící do druhého výměníku je nedostatečná, je ještě do soustavy použit parní ohřev. [15; 16]

Obr. 9.1.1 – Původní zapojení výměníku – schéma

10 SCHÉMA PLÁNOVANÉHO ZAPOJENÍ VÝMĚNÍKU

Předpoklad nového uspořádání (viz Obr. 10.1.1) je koncipován s vypouštěním spalín do chladících věží. [15; 16]

Kapitola není veřejná (kapitola je součástí kapitoly 10 v literatuře [18])

Obr. 10.1.1 – Předpokládané zapojení výměníku, navrhovaná realizace – schéma

Stávající konstrukce má následující rozměry a vzhled s popisem umístění nových prvků (viz Obr. 10.1.2): [15; 16]

Obr. 10.1.2 – Návrh umístění výměníku v odsiřovací lince - schéma

11 VÝPOČET NOVÉHO VÝMĚNÍKU

V této kapitole jsem provedl orientační výpočet nového výměníku. Výpočet proveden v programu Excel, stěžejní výsledky jsou uvedeny níže. Program přiložen na CD diplomové práce. Vstupní data byla následující (viz Tab. 11.1.1). [8; 9; 13; 16]

Tabulka není veřejná (tabulka je součástí kapitoly 11 v literatuře [18])

Tab. 11.1.1 - Hodnoty spalin pro výpočet výměníku

Provedl jsem rovněž předpokládaný výpočet změn teploty ohřívaného média (vody) pomocí tepelného výkonu spalin, množství ohřívaného média a tepelné kapacity vody. Tepelná kapacita vody volena z elektronických tabulek (viz Obr. 11.1.1): [5]

Tepelná kapacita kapalin

voda ▼	Teplota: 60 °C Výpočet	cp = 75.37 J.mol ⁻¹ K ⁻¹ cp = 4183.8 J.kg ⁻¹ K ⁻¹
t _{MIN} = 50 °C t _{MAX} = 200 °C	Rovnice pro výpočet, T [K]: 18.015*(5.602881057-.8753460700e-2*T+.1348900000e-4*T^2) J.mol ⁻¹ K ⁻¹	
Poznámka: Od 18 do 50 °C je cp = 4183 [J/kg/K]. cp [J/kg/K] = cp [J/mol/K] / Mr [kg/mol] Mr = 0.018015 kg.mol ⁻¹		

E-tabulky, © ÚCHI VŠCHT Praha

voda ▼	Teplota: 55 °C Výpočet	cp = 75.36 J.mol ⁻¹ K ⁻¹ cp = 4182.96 J.kg ⁻¹ K ⁻¹
t _{MIN} = 50 °C t _{MAX} = 200 °C	Rovnice pro výpočet, T [K]: 18.015*(5.602881057-.8753460700e-2*T+.1348900000e-4*T^2) J.mol ⁻¹ K ⁻¹	
Poznámka: Od 18 do 50 °C je cp = 4183 [J/kg/K]. cp [J/kg/K] = cp [J/mol/K] / Mr [kg/mol] Mr = 0.018015 kg.mol ⁻¹		

E-tabulky, © ÚCHI VŠCHT Praha

Obr. 11.1.1 – Elektronické tabulky tepelné kapacity vody

Při tomto teplotním spádu jsme dosáhli ohřátí výstupního média o 35,7 °C

$$\Delta_t = \frac{Q_t}{C_{P,H_2O} \cdot m} = 35,7 \text{ °C} \quad (37)$$

Δ_t = rozdíl teplot (°C/K)

Q_t = tepelný výkon (kW), dosazeno z rovnice (35)

C_{P,H_2O} = měrná tepelná kapacita vody (J/kg · K)

m = množství vody (kg/s) dosazeno (viz Tab. 7.1.1)

11.1 Výpočet

Celá kapitola čerpána ze zdroje [8; 9; 13; 15; 16]

Neveřejné parametry (parametry součásti kapitoly 11 v literatuře [18])

Volené parametry trubky dle ČSN 42 5715.01	
Žebra trubek se přivaří dle mého návrhu (žebrované jsou normou udávány pouze měděné trubky, které nelze z důvodu prostředí použít)	
Volené žebrování pro lepší prostup tepla	
Volené rozměry spalínového kanálu (umístění výměníku - zmenšeno o manipulační prostor a spojení potrubí)	
Volené rozteče mezi trubkami	
Typ výměníku	Protiproud

Tab. 11.1.2 – Volené parametry navrhovaného výměníku

Výměník souproudý není reálný při tomto teplotním spádu, proto je potřeba použít protiproudý výměník. I tak není teplotní spád nejšťastnější pro konstrukci. Rozdíl teplot je nízký, a proto budu potřebovat větší rozměry výměníku. Zvolené rozměry uvedené v tabulce (viz Tab. 11.1.2). [8; 9; 13; 16]

Výpočet logaritmického teplotního spádu (viz Obr. 11.2.1):

Neveřejný obrázek (obrázek je součástí kapitoly 11 v literatuře [18])

Obr. 11.1.2 – Logaritmický teplotní spád - schéma

$$\Delta t_{ln} = \frac{\Delta t_1 - \Delta t_2}{\ln\left(\frac{\Delta t_1}{\Delta t_2}\right)} = 10,6 \text{ } ^\circ\text{C} = 283,65 \text{ K} \quad (38)$$

Δt_{ln} = logaritmický teplotní spád ($^\circ\text{C}$; K)

$\Delta t_{1;2}$ = teplotní spád ($^\circ\text{C}$), převzato (viz Tab. 11.1.2)

Pro výpočet plochy trubek potřebujeme nyní znát součinitel prostupu tepla K.

Výpočet součinitele prostupu tepla:

$$K = \frac{1}{\frac{1}{\alpha_{1spal}} + \frac{1}{\alpha_{2V}} \cdot \frac{S_{voda}}{S_{spaliny}} + \varepsilon} = \text{W/m}^2 \cdot \text{K} \quad (39)$$

$S_{spaliny}$ = plocha včetně žebra na straně spalin (m^2)

S_{voda} = plocha na straně vody ($= \pi \cdot d$) (m^2)

α_{1spal} = součinitel prostupu ze strany spalin ($\text{W/m}^2 \cdot \text{K}$)

α_{2V} = součinitel prostupu ze strany vody

ε = poměrná zářivost – voleno 0,005 ($\text{W/m}^2 \cdot \text{K}$)

Výpočet Reynoldsova čísla pro spaliny a kapalinu:

$$Re = \frac{w \cdot d}{\nu} \quad (40)$$

ν = kinematická viskozita (m^2/s)

w = rychlost proudění daného média (m^2/s)

d = průměr obtékané trubky, průměr potrubí, ve kterém proudí (m) (viz Tab. 11.1.2)

Neveřejná část výpočtu (výpočet je součástí kapitoly 11 v literatuře [18])

11.2 Konečné rozměry výměníku

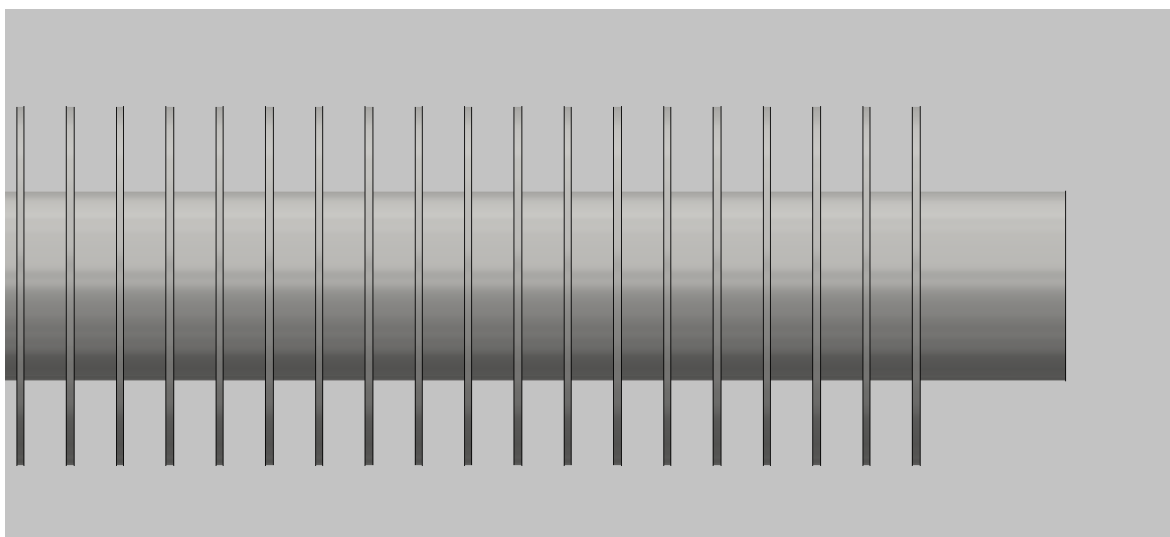
Konečné rozměry výměníku, které jsou uvedeny bez propojovacích prvků (viz Tab. 11.2.1): [8; 9; 13; 15; 16]

Neveřejná tabulka (tabulka je součástí kapitoly 11 v literatuře [18])

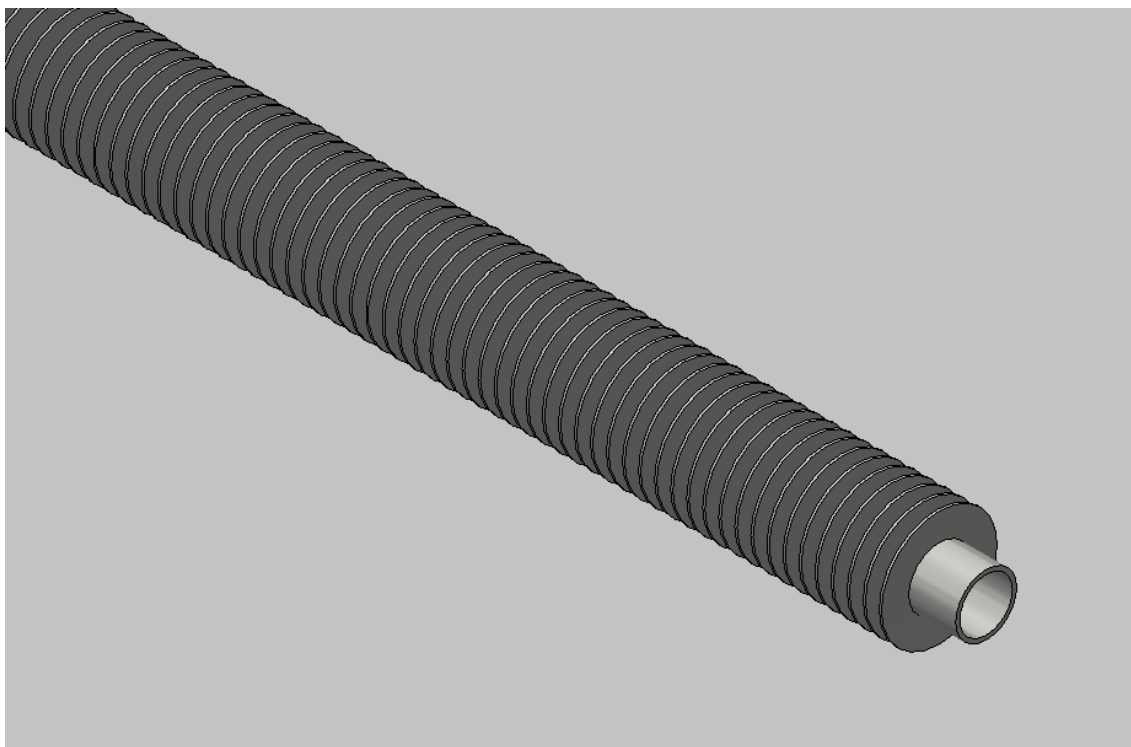
Tab. 11.2.1 – Vypočtené základní parametry navrhovaného výměníku

11.3 Grafické zobrazení navrhovaného výměníku

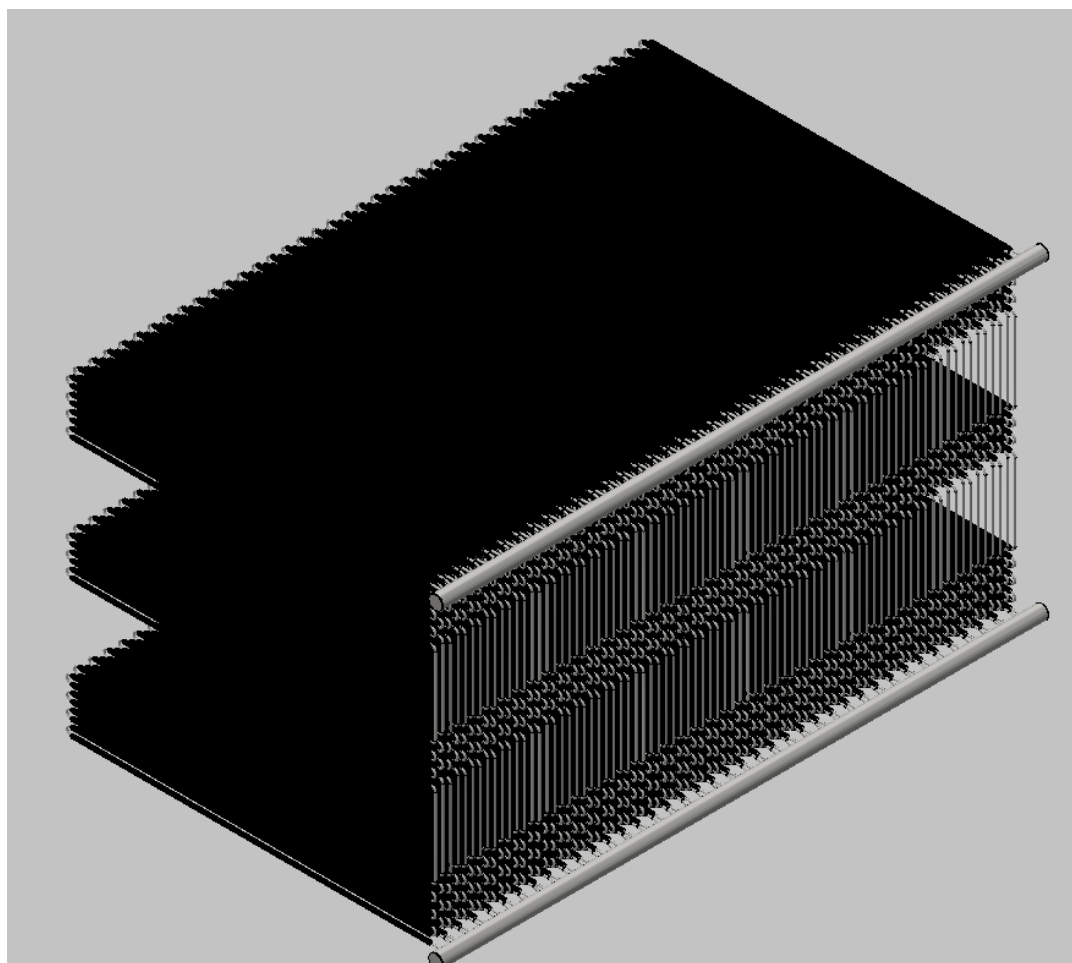
V programu INVENTOR byl zhotoven 3D model navrhovaného výměníku (viz Obr. 11.3.1 a Obr. 11.3.1). Výkresová dokumentace použité žebrované trubky a výkresu sestavy jsou součástí přílohy (viz seznam příloh – A;B uvedené v seznamu na konci této práce).

Obr. 11.3.1 – Navrhované žebrování v 3D modelu

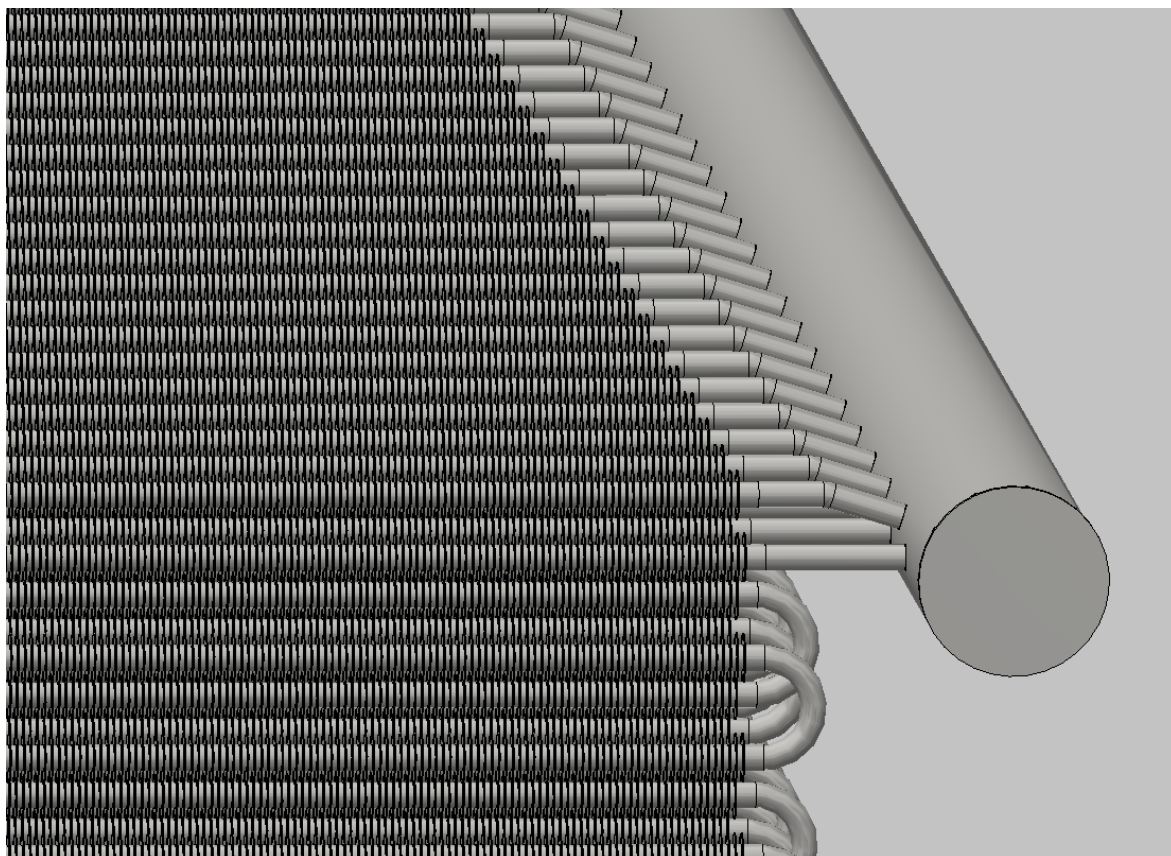

Obr. 11.3.2 – Trubka s žebrováním v 3D modelu

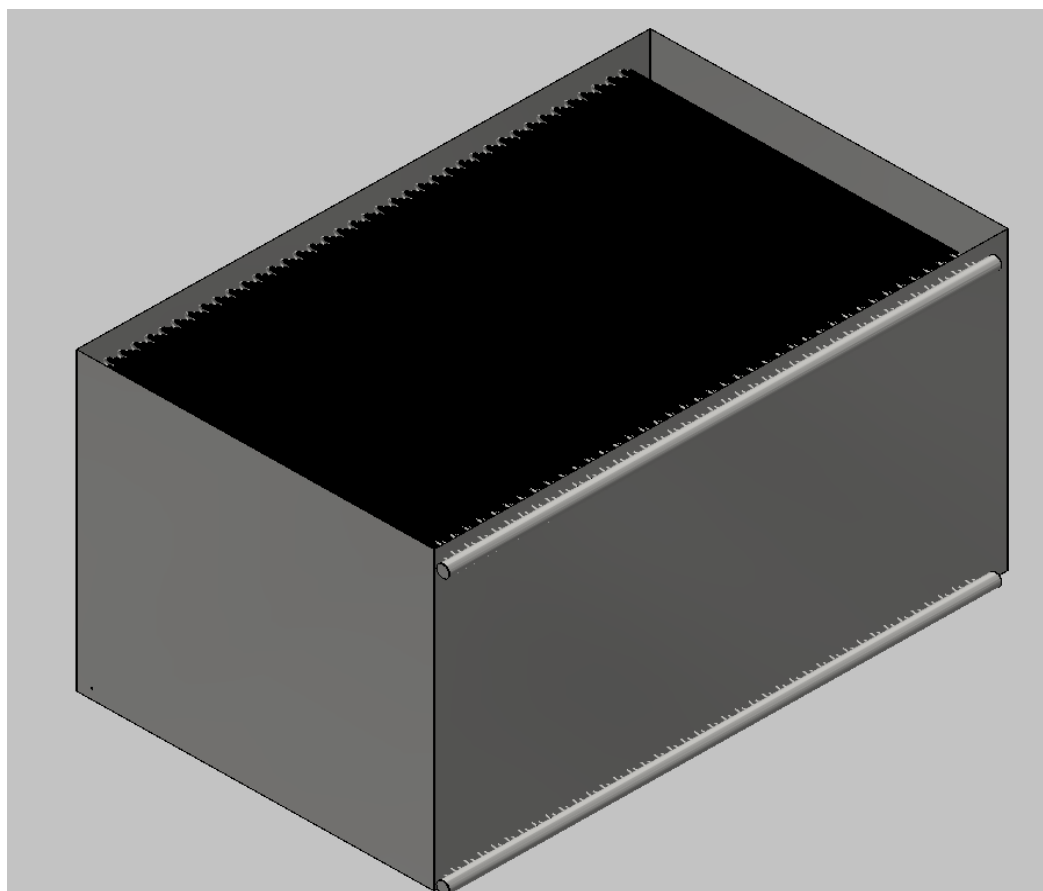

Obr. 11.3.3 – Konečná podoba sestavy navrhovaného výměníku

Obr. 11.3.4 – Detail zapojení navrhovaného výměníku

Obr. 11.3.5 – Navrhované umístění modelu do kanálu odsířovací jednotky

12 ZÁVĚR

Po důkladném rozboru aktuálního stavu odsiřovací jednotky v elektrárně Dětmarovice, potažmo jeho výměníkové části, jsem dospěl k názoru, že bude vhodné tento výměník kompletně vyměnit za nový.

Neveřejná část textu (text je součástí kapitoly 12 v literatuře [18])

Dle všech získaných informací a rozboru prostředí umístění výměníku doporučuji použít materiály typu duplexní antikorozi oceli, například ocel 25Cr nebo použití slitin niklu. Investiční cena ovšem bude závratná oproti stávající použité oceli. Pro snížení nákladů investiční akce je v konceptu zachováno původní cirkulační čerpadlo. Přejdeme-li k dalším rozborům a návrhům této diplomové práce, které jsou ovšem závislé na uvažované konstrukční úpravě, která zásadně změní trasu spalin z komínu na nově uvažovanou s vyústěním do chladicích věží. V tomto případě bylo v rámci této diplomové práce zjištěno, že teplo, které nám následně vznikne z ochlazení spalin z technologických důvodů do absorberu odsíření nelze v letních měsících využít pro otopnou soustavu Orlová. V zimních měsících tento problém nevzniká z důvodu dostatečné výkonové spotřeby tepla. Doporučuji tedy toto teplo využít spíše pro ohřátí napájecí vody za druhým stupněm kondenzačního čerpadla. V případě, že by provozovatel požadoval připojení tepla pro otopnou soustavu, je třeba uvažovat o doplňkovém využití tepla nebo propojení varianty vytápěcí soustavy a ohřevu napájecí vody. V případě použití do otopné soustavy je také třeba počítat s náklady na instalaci dalších deskových výměníků z důvodu špatné kvality otopné vody a možného zanesení trubkového výměníku v odsiřovací lince. Tento koncept na závěr také navrhuje nový výměník uzpůsobený pro nové podmínky.

Neveřejná část textu (text je součástí kapitoly 12 v literatuře [18])

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu diplomové práce doc. Dr. Ing. Bohumíru Čechovi za účinnou metodickou, pedagogickou a odbornou pomoc a další cenné rady při zpracování mé diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat firmě ČEZ, a.s. za výbornou spolupráci, konzultování návrhů a umožnění studijního rozvíjení. V neposlední řadě také patří poděkování mé rodině za podporu v průběhu mých studií.

V Ostravě: 21. 5. 2018

.....
(podpis autora)

OPRÁVNĚNÍ K INTERNÍM INFORMACÍM

ELEKTRÁRNA DĚTMAROVICE – ČEZ, a.s.

SKUPINA ČEZ

Veškerá fotodokumentace byla pořízená s povolením společnosti ČEZ, a.s. odpovědnou osobou. Materiály pro použití této diplomové práce jsou interní záležitostí společnosti ČEZ, a.s. a slouží pro jejich další technický rozvoj v rámci modernizace.

V rámci mlčenlivosti nebudou informace a materiály k této práci a společnosti ČEZ a.s. dále šířeny třetí osobě. Proto není tato práce celým svým rozsahem veřejně přístupná.

Tento list dále slouží jako prohlášení zástupce spolupracující právnické nebo fyzické osoby o souhlasu se zveřejněním této části diplomové práce, který se běžně uvádí na začátek práce. Zástupce podal k tomuto elektronické odsouhlasení.

V Ostravě: 21. 5. 2018

.....
(podpis autora)

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Termíny a definice. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, online [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ods%C3%AD%C5%99en%C3%AD>
- [2] NAVRÁTIL, Tomáš. *Energetická bilance bazénové technologie*. Zlín, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati - Zlín. Vedoucí práce Janáčková D.
- [3] *Online mapy* [online].: seznam.cz, online [cit. 2018-05-20]. Dostupné z: www.mapy.cz
- [4] *Dolnolutyňské noviny: zpravodaj březen/2018* [online]. Lutyně: obecní úřad, 2018 [cit. 2018-05-20]. Dostupné z: <http://new.dolnilutyne.org/foto/domovniky/soubor/201803271105591.PDF>
- [5] Tepelná kapacita kapalin. *Ústav chemického inženýrství* [online]. Praha: 2018 [cit. 2018-05-20]. Dostupné z: https://vscht.cz/uchi/e_tabulky/cpkap.html
- [6] Materiály pro prostředí spalín. *GLOBAL INSTITUTE* [online]. 2017 [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <https://hub.globalccsinstitute.com/publications/corrosion-and-materials-selection-ccs-systems/72-material-selection-flue-gas>
- [7] HEGER, Tomáš. *Návrh zařízení pro denitrifikaci spalín metodou SNCR ve fluidním kotli* [online]. Ostrava, 2012 [cit. 2018-03-14]. Dostupné z: Diplomová práce. VŠB – Technická Univerzita Ostrava. Vedoucí práce Čech B.
- [8] PETRŮ, Lukáš. *Návrh dvoutlakého kotle na odpadní tepla za spalovací turbínou* [online]. Brno, 2014 [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: Diplomová práce. VUT - Brno. Vedoucí práce Baláš M.
- [9] JÍLEK, Radim. *Využití tepla odchozích spalín z kotle pro ohřev vody* [online]. Ostrava, 2013 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: Diplomová práce. VŠB – Technická univerzita Ostrava. Vedoucí práce Vilimec L.

- [10] RACLAVSKÁ, H. *Problematika chemických látek zachycených v absorbéru*. Ostrava, 2007.
- [11] ČECH, Bohumír a Jan MATOUŠEK. *Zhodnocení možnosti úprav výměníku pro dosažení jmenovitého výkonu: Předběžná zpráva*. Ostrava, 2010.
- [12] DLOUHÝ, Tomáš. *Výpočty kotlů a spalinových výměníků*. Vyd. 3. V Praze: Nakladatelství ČVUT, 1999. ISBN 978-80-01-03757-7.
- [13] KOLAT, Pavel. *Přenos tepla a hmoty*. 3. vyd. Ostrava: VŠB-Technická univerzita, 2001.
- [14] ČERNÝ, Václav. *Parní kotle a spalovací zařízení: vysokoškolská učebnice pro strojní fakulty*. Praha: SNTL, 1975. Řada strojírenské literatury.
- [15] Podklady a materiály katedry energetiky VŠB – TU Ostrava k odsíření na EDĚ
- [16] Podklady a materiály společnosti ČEZ, a.s. k provozovanému zařízení odsíření, otopné soustavě, dodávanému uhlí včetně některých interních dokumentů.
- [17] Informace o výměnících. *ARES* [online]. 2017 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.deskove-vymeniky.cz/>
- [18] Kiswa J, *Technická zpráva diplomové práce*. Ostrava, 2018. Dostupné z: Diplomová práce. Vedoucí práce Čech B.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1.1.1 - Pohled na ELEKTRÁRNU DĚTMAROVICE	11
Obr. 3.1.1 - Odsiřovací linka EDĚ.....	14
Obr. 3.2.1 - Dělení spalín do dvou odsiřovacích linek	15
Obr. 3.2.2 – Výkládka vápence na EDĚ	17
Obr. 3.2.3 – Kladivkový mlýn vápence EDĚ	17
Obr. 3.2.4 – Kulový mlýn vápence EDĚ	17
Obr. 3.2.5 - Cirkulační čerpadla vápenné suspenze EDĚ	18
Obr. 4.2.1 - Skutečný stav žebrovaných trubek výměníku	20
Obr. 4.2.2 - Skutečný stav zaneseného výměníku	20
Obr. 4.3.1 - Odsiřovací proces – schéma [16]	21
Obr. 4.3.2 - Obrazovka odsíření z pohledu operátora.....	22
Obr. 5.3.1 – Stanovení rosného bodu - grafy.....	27
Obr. 6.4.1 - Teplot spalín, stěn kouřovodu - grafy	37
Obr. 7.1.1 - Nákras použitého cirkulačního čerpadla	39
Obr. 8.1.1 - Vzdálenosti navrhovaných projektů – mapa	40
Obr. 8.1.2 - Projekt vytápění skleníků – mapa	41
Obr. 8.1.3 - Skleníky - Článek z novin	42
Obr. 8.1.4 - Aquapark (ilustrační foto)	43
Obr. 8.2.1 - Nízkotlaká regenerace napájecí vody.....	44
Obr. 8.2.3 - Detail připojení za 2. stupeň kondenzačních čerpadel - schéma.....	46
Obr. 8.3.1 - Připojení do otopné soustavy Orlové - schéma.....	49
Obr. 8.3.2 – Detail připojení do otopné soustavy Orlové - schéma.....	50
Obr. 8.3.3 – Energetická spotřeba otopné soustavy Orlové - graf.....	51
Obr.8.3.4 - Deskový výměník (ilustrační foto).....	52
Obr. 8.4.1 - Kombinované zapojení výměníku - schéma	54
Obr. 8.4.2 – Detail kombinovaného zapojení výměníku - schéma.....	55
Obr. 9.1.1 – Původní zapojení výměníku – schéma	56
Obr. 10.1.1 – Předpokládané zapojení výměníku, navrhovaná realizace – schéma	57
Obr. 10.1.2 – Návrh umístění výměníku v odsiřovací lince - schéma	58
Obr. 11.1.1 – Elektronické tabulky tepelné kapacity vody.....	59
Obr. 11.1.2 – Logaritmický teplotní spád - schéma.....	61

Obr. 11.3.1 – Navrhované žebrování v 3D modelu	63
Obr. 11.3.2 – Trubka s žebrováním v 3D modelu	64
Obr. 11.3.3 – Konečná podoba sestavy navrhovaného výměníku	64
Obr. 11.3.5 – Navrhované umístění modelu do kanálu odsířovací jednotky	65

SEZNAM TABULEK

Tab. 4.3.1 - Parametry odsíření EDĚ.....	21
Tab. 4.3.2 - Spotřeba surovin na odsiřovací lince EDĚ.....	22
Tab. 5.1.1 - Vlastnosti suspenze v absorbéru	23
Tab. 5.1.2 - Chemické složení suspenze v absorbéru	23
Tab. 5.1.3 - Chemické složení těžkých kovů v suspenzi absorbéru	24
Tab. 5.2.1 - Chemické složení - naměřené spaliny	25
Tab. 6.1.1 - Základní parametry kotle na EDĚ	28
Tab. 5.2.1 - Složení používaného paliva v surovém stavu	29
Tab. 6.3.1 - Parciální tlak vodní páry na mezi sytosti pro danou teplotu vzduchu.....	31
Tab. 6.3.2 - Výpočet koncentrace jednotlivých složek ve spalínách	34
Tab. 6.4.1 - Parametry spalín naměřené	35
Tab. 6.4.2 - Parametry spalín teplota, kyslík, oxid siřičitý – naměřené hodnoty	36
Tab. 6.5.1 – Teplotní hodnoty spalín pro výpočet + další	38
Tab. 7.1.1 - Parametry použitého oběhového čerpadla.....	39
Tab. 8.3.1 - Parametry základního ohříváku – bloková výměníková stanice	47
Tab. 8.3.2 - Parametry špičkového ohříváku – bloková výměníková stanice	47
Tab. 8.3.3 - Parametry základního ohříváku – neblokovaná výměníková stanice	48
Tab. 8.3.4 - Parametry základního ohříváku – neblokovaná výměníková stanice	48
Tab. 8.3.5 - Parametry oběhových čerpadel neblokované výměníkové stanice.....	48
Tab. 8.3.6 - Parametry otopné soustavy části Orlová	51
Tab. 8.3.7 - Data pro návrh deskového výměníku.....	51
Tab. 8.3.8 - Rozměry deskových výměníků	52
Tab. 11.1.1 - Hodnoty spalín pro výpočet výměníku	58
Tab. 11.1.2 – Volené parametry navrhovaného výměníku	60
Tab. 11.2.1 – Vypočtené základní parametry navrhovaného výměníku	63

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Výrobní výkres žebrované trubky (formát: A4, počet stran: 1)

Příloha B: Výkres sestavy výměníku (formát: A3, počet stran: 1)

Neveřejná příloha B (příloha je součástí přílohy v literatuře [18])